

**Masarykova univerzita v Brně
Ekonomicko-správní fakulta
Katedra regionální ekonomie a správy**

Politika cestovního ruchu

(teoreticko-metodologická východiska)

**Holešinská Andrea
Metelková Petra
Šauer Martin
Vystoupil Jiří**

2005

© Ing. Andrea Holešinská, Ing. Petra Metelková, Ing. Martin Šauer, RNDr. Jiří Vystoupil, CSc. 2005

Tento studijní text byl vypracován v rámci integrovaného projektu MŠMT „Rozšíření univerzitního vzdělávání“, resp. v rámci dílčího projektu č. 181 „Příprava a zavedení studijního směru kombinovaného bakalářského studia a programu CŽV ‘Regionální rozvoj a cestovní ruch’“.

OBSAH

1	Politika cestovního ruchu	5
1.1	Obecné principy a koncepce politiky cestovního ruchu.....	5
1.2	Regulace cestovního ruchu.....	5
1.3	Přístupy k politice cestovního ruchu	6
1.4	Cíle a nástroje politiky cestovního ruchu	8
1.5	Nositelé politiky cestovního ruchu.....	12
1.6	Evaluační účinky politiky cestovního ruchu	14
1.7	Politika cestovního ruchu v širším kontextu	14
1.8	Další zásahy státu (veřejné správy) do odvětví cestovního ruchu	15
	Literatura	16
2	Koncepce národních politik cestovního ruchu vybraných evropských zemí.....	18
2.1	Politika cestovního ruchu ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku 18	
2.1.1.	Politika cestovního ruchu ve Velké Británii	20
2.2	Politika cestovního ruchu v Irsku.....	26
2.2.1.	Nositelé politiky	27
2.2.2.	Dokumenty politiky cestovního ruchu	29
2.3	Politika cestovního ruchu na Slovensku.....	32
2.4	Politika cestovního ruchu ve Francii	35
2.4.1.	Stát, územní celky a oblast cestovního ruchu	36
2.4.2.	Strategie cestovního ruchu francouzské vlády.....	37
2.4.3.	Programové dokumenty	39
2.4.4.	Institucionální zabezpečení cestovního ruchu.....	40
	Seznam tabulek a obrázků.....	43

ÚVOD

Publikace Politika cestovního ruchu (teoreticko-metodická východiska) je doplňkovým učebním textem, který má za úkol rozšířit znalosti studentů Masarykovy univerzity v Brně, Ekonomicko-správní fakulty studující studijní směr Regionální rozvoj a cestovní ruch.

Učební text Politika cestovního ruchu (teoreticko-metodická východiska) se zabývá politikou cestovního ruchu ze dvou pohledů. První část textu je zaměřena na teoreticko-metodická východiska existence politiky cestovního ruchu. Nastíněny jsou přístupy k pojetí politiky cestovního ruchu a klíčové prvky politiky cestovního ruchu. Druhou část učebního textu představuje komparativní srovnání koncepcí národních politik cestovního ruchu ve vybraných evropských zemích.

TEORETICKO-METODICKÁ ČÁST

1 POLITIKA CESTOVNÍHO RUCHU

Obsah kapitoly

- Obecné principy a koncepce politiky cestovního ruchu
- Regulace cestovního ruchu
- Přístupy k politice cestovního ruchu
- Cíle a nástroje politiky cestovního ruchu
- Nositelé politiky cestovního ruchu
- Evaluace účinků politiky cestovního ruchu
- Politika cestovního ruchu v širším kontextu Další zásahy státu (veřejné správy) od odvětví cestovního ruchu

1.1 Obecné principy a koncepce politiky cestovního ruchu

Cestovní ruch je multioborová a průřezová disciplína, na jejímž rozvoji participuje celá řada odvětví národního hospodářství a oborů lidské činnosti, které svými výkony zabezpečují účast na cestovním ruchu. Z toho vyplývá, že také na politiku CR se musí nahlížet jako na průřezový obor a odpovídajícím způsobem tedy musí být koncipovány turisticko-politické cíle a koncepty. Cestovní ruch je silně ovlivňován různými dílčími veřejnými politikami, příkladem může být zahraniční politika, migrační politika, dopravní politika, politika životního prostředí, prostorové uspořádání atd. Z takto širokého záběru vyplývá jednak bezpodmínečně nutná koordinace těchto různých dílčích politik a dále poznatek, že na základě této provázanosti cestovního ruchu s různými sférami hospodářské politiky a politické odvětví cestovního ruchu není vůbec možné.

1.2 Regulace cestovního ruchu

Z historického hlediska můžeme v cestovním ruchu pozorovat následující vývoj. Cestovní ruch byl ve svých prvopočátcích i v 19. století poznamenán úplnou volností, neexistovaly žádné zákazy ani příkazy omezující nebo regulující cestovní ruch. Teprve hospodářské krize, války i hospodářské důsledky moderního cestovního ruchu vyvolaly potřebu ovlivňovat cestovní ruch. Pochybnosti o schopnosti samoregulace poptávky a nabídky cestovního ruchu ve volné konkurenci a množství problémů, které v cestovním ruchu vznikaly, měly za následek sdružování do různých zájmových organizací, profesních svazů a sdružení cestovního ruchu. Nakonec první světová válka dala podnět k intervenci státu. Ohrožení cílů soukromých podnikatelů v cestovním ruchu i celého hospodářství v důsledku válek a hospodářských krizí, měly za následek nevyhnutelnost společného ovlivňování nejzávažnějších skutečností v cestovním ruchu, tedy realizace politiky cestovního ruchu. (Němčanský, 1999)

Tradiční turistické země jsou dnes vyspělými zeměmi s rozvinutým průmyslem a službami, jejichž vývoj se ubírá směrem k deregulaci a tržnímu hospodářství. Na jejich sektorovou politiku, dříve běžnou v mnoha oblastech včetně činností typických pro soukromý sektor, se nyní stále více kriticky nahlíží. V důsledku toho se také v oblasti politiky cestovního ruchu diskutuje otázka jakou roli má stát v budoucnu vůbec hrát. Na druhé straně vykazuje průmysl cestovního ruchu právě v tradičních turistických zemích velké strukturální problémy. Tyto problémy s ohledem na značný hospodářský a společenský význam cestovního ruchu zejména pro periferní oblasti, vlastně státní zásahy vyžadují.

Na potřebu hospodářské politiky a politiky cestovního ruchu, resp. potřebu státních zásahů do ekonomiky, existují různé názory vycházející ze dvou přístupů. V rámci prvního přístupu (doktrína laissez-faire) jsou ekonomické záležitosti společnosti nejlépe spravovány samotnými jednotlivci a bez zasahování nějaké kolektivní autority. Úloha státu spočívá především v těch činnostech, které trh nemůže zajistit (např. zabezpečování veřejných statků), vytvoření podmínek umožňujících efektivní fungování trhu a ve vymezení vlastnických práv. Druhá skupina ekonomů přiřazuje velký význam regulaci ekonomiky ze strany hospodářsko-politických autorit. Jejich argumentace se zakládá především na tržních rigiditách, nedokonalostech a selháních. Tento proud vychází z principu dokonale fungující, informované a efektivní vlády, která prostřednictvím svých intervencí eliminuje tržní selhání.¹

Tyto dva extrémní postoje se staly teoretickým východiskem pro koncepcie hospodářské politiky, resp. politiky cestovního ruchu. V **liberálním pojetí** politiky cestovního ruchu stát pouze vytváří základní předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Tento přístup k politice cestovního ruchu se uplatňuje např. v USA² a Velké Británii. Na druhé straně **intervencionistická politika** cestovního ruchu je charakteristická výraznými zásahy do fungování cestovního ruchu. S tímto přístupem se můžeme setkat v takových zemích jako je např. Španělsko, Rakousko, Německo, ale i Maroko, Thajsko, Indonésie, Hongkong, Singapur atd. V některých zemích má takováto politika charakter vyloženě „ochranářské/protekcionistické“ politiky a používá zejména nástroje ve formě subvencí.³

Definice politiky cestovního ruchu

Instituce zejména veřejného sektoru podporují odvětví cestovního ruchu a usměrňují negativní vlivy působící na toto odvětví prostřednictvím politiky cestovního ruchu. V odborné literatuře se setkáváme s různými definicemi politiky cestovního ruchu. Např. **C. Kaspar** (1996) rozumí politikou cestovního ruchu vědomou podporu a tvorbu cestovního ruchu, kterou uskutečňují ovlivňováním vztahů relevantních pro cestovní ruch různá společenství. Za taková společenstva pokládáme nositele politiky cestovního ruchu, jako veřejno-právní instituce (stát, obce), soukromo-právní instituce (svazy, sdružení) a volně seskupené zájmové skupiny (akční sdružení). **Výkladový slovník** cestovního ruchu (Pásková, Zelenka, 2002) definuje politiku cestovního ruchu jako systematickou činnost sledující vytyčené cíle a spočívající v komplexním plánování, usměrňování (regulaci) a tvorbě reality cestovního ruchu prostřednictvím různých nástrojů a nositelů (státních, soukromých). **W. Freyer** (in Laesser, Pechlener, Weiermair, 2002) definuje politiku cestovního ruchu jako účelové plánování, ovlivňování a utváření turistické reality a budoucnosti prostřednictvím různých nositelů.

1.3 Přístupy k politice cestovního ruchu

Vliv institucionálního rámce na hospodářskou politiku se odráží v různých přístupech ke tvorbě politiky cestovního ruchu.

Pragmatický přístup znamená konání na základě vnitřních souvislostí a událostí, tj. na základě existující situace. Pragmatická politika cestovního ruchu je poznamenána určitou

---

¹ Tyto dva přístupy jsou popsány ve své extrémní podobě. V praxi však platí argumenty liberálů o existenci vládních a netržních selháních, stejně jako argumenty intervencionistů o existenci selhání tržních.

² Na úrovni jednotlivých států v USA se však také můžeme setkat se silně vybudovanou politikou cestovního ruchu. V rámci nižších územních jednotek je liberální turistická politika prováděna i ve švýcarských kantonech Aargau nebo Baselland.

³ Německy psaná literatura používá pro takový přístup pojem „Agrarisierung“, což můžeme přeložit jako agrarizace cestovního ruchu. To vychází z myšlenky intervenčních cen v rámci společné zemědělské politiky prováděné v zemích Evropské unie.

nekonceptností, elastickým formováním cestovního ruchu. Zásahy do odvětví cestovního ruchu se uskutečňují až když nastane nějaká alarmující situace, podpůrná opatření jsou většinou vyhlášena na časově omezenou dobu. Tento typ politiky je uplatňován např. ve Švýcarsku.

Koncepčně dogmatickou⁴ politiku cestovního ruchu určuje koncepce, která má víceméně nátlakový charakter. Za projev dogmatismu můžeme označit např. strnulou dělbu práce mezi státem a soukromníky anebo mezi různými nositeli státní politiky cestovního ruchu. Dokazují to zahraniční příklady, které se týkají oprávnění na vykonávání domácí a zahraniční propagace, rozdělení úloh s ohledem na podporu infrastruktury cestovního ruchu atd. (Němčanský, 1999, Pásková, Zelenka, 2002) Tento přístup se uplatňuje zejména v zemích se silným postavením vlády jako např. Francie, Rakousko nebo Německo.

Výkladový slovník (Pásková, Zelenka, 2002) dále ještě rozlišuje mezi politikou **liberální**, kdy stát jen vytváří základní předpoklady rozvoje cestovního ruchu (např. USA, Velká Británie) a **integrovanou** politikou cestovního ruchu, kdy cestovní ruch je záležitostí státu a součástí jeho celkové ekonomické politiky – uplatňuje se při budování nových středisek.

Jakákoliv politika, včetně politiky cestovního ruchu, není realizována ve vakuu, ale vždy v konkrétních podmínkách a je samozřejmě ovlivňována prostředím, ve kterém je konstituována. V tomto prostředí působí řada faktorů fungujících jako určující činitelé pro politiku cestovního ruchu, které jsou buď v různé míře ovlivnitelné nebo pevně dané.

V odborné literatuře (Haendrich a kol., 1998, Kaspar 1996) se za tyto faktory považují:

- přírodní činitele – klimatické podmínky, přírodní krásy, topografie,
- ekonomické činitele – ekonomický růst, míra nezaměstnanosti, míra inflace, stabilita měny, výše úrokových sazeb, fond volného času, příjmová situace potenciálních účastníků cestovního ruchu,
- všeobecný technický pokrok a rozvoj dopravní infrastruktury a techniky,
- sociální činitele – životní podmínky zejména v městských a průmyslových aglomeracích a jejich negativní následky ze sociologického a psychologického hlediska vyvolávají určitá opatření v rámci politiky cestovního ruchu,
- právní činitele – usnesení, která jsou významná pro cestovní ruch ovlivňují a podporují opatření politiky cestovního ruchu,
- volní činitelé – sdružování zájmových a lobbyistických skupin s cílem ovlivňovat politiku cestovního ruchu.

Kromě těchto faktorů, přímo se vztahujících k problematice cestovnímu ruchu, je hospodářská politika a tedy i politika cestovního ruchu ovlivňována typem uspořádání ekonomiky (hospodářským systémem), politickým systémem, národními a mezinárodními organizacemi. Podmínky mezi jednotlivými zeměmi se liší i s ohledem na tradice, kulturu, sociální cítění, historický vývoj atd.

Mimo zmiňované faktory ovlivňují významně politiku cestovního ruchu další socio-ekonomické trendy i samotné rámcové podmínky odvětví cestovního ruchu - struktura malých a středních podniků působících v cestovním ruchu, z toho pramenící malá inovační schopnost, nízká kooperace mezi jednotlivými nabízejícími, nízká produktivita práce, dále pak sezónnost, různé exogenní vlivy (např. počasí) i proces globalizace. Fragmentované malé a střední

---

⁴ někdy také označována jako konceptuálně-dogmatická viz Pásková, M., Zelenka, J. 2002

podniky nedokážou dosáhnout dostatečného vytižení kapacit, které má za následky obtížné financování, nedostatečně kvalifikovaný personál a tím pádem chybějící inovativní produkty a zastaralá zařízení.

Dalším faktorem, který má velký vliv na politiku cestovního ruchu je proces globalizace. Nadnárodní firmy vytlačují nejen malé a střední podniky, ale i klasické typy mezinárodních firem, jejichž snahou je respektovat lokální zvláštnosti a preference, tak důležité právě v cestovním ruchu. Globalizace mění podstatu nejen mezinárodního, ale i domácího cestovního ruchu. Změny se týkají jak strany nabídky, tak strany poptávky. Riziko nepředvídatelnosti služby poskytované návštěvníkům destinací z různých vzdálených zemí významně snižují nadnárodní společnosti a různé řetězce, které poskytují do určité míry standardizované služby. Důraz je kladen na značku (firmy, produktů) a Corporate Identity. Mezinárodní řetězce dnes zaujímají výsadní postavení na trhu hotelnictví (hotelové řetězce), na trhu stravovacích služeb i v dopravě (zejména letecká). (Jakubíková,)

Následující tabulka přehledně zachycuje vlivy, které ovlivňovaly politiku cestovního ruchu prováděnou např. ve Švýcarsku v posledních šedesáti letech. Vzhledem k tomu, že Švýcarská konfederace je průkopnická země nejenom v oblasti cestovního ruchu, ale i politiky cestovního ruchu, budeme se v dalším textu zabývat především tímto příkladem.

Tab.1: Vliv společensko – politických změn na politiku cestovního ruchu ve Švýcarsku

Časové období	Událost	Problémy	Paradigma
1945	Poválečná obnova	Poptávková deprese	Odstranění devizových překážek
60. léta 20. stol.	Společnost blahobytu	Masový cestovní ruch, poškozování krajiny	Ochrana krajiny
	Kulturní revoluce	Kritika „konzumního“ turismu	Odpovědnost, etika v turismu, zohledňování potřeb místního obyvatelstva
1973	Energetická krize	Plýtvání přírodními zdroji	Udržitelný rozvoj
1992	Skleníkový efekt	Znečišťování životního prostředí	Udržitelný rozvoj
současnost	Globalizace	Narůstající globální konkurence, kvantitativní růst turistických destinací	Posílení konkurenceschopnosti destinací

Zdroj: Greuter, G. 2000

1.4 Cíle a nástroje politiky cestovního ruchu

Cíle politiky cestovního ruchu se stanovují na různých stupních prostřednictvím právních usnesení (veřejně právní instituce) a soukromě právních dohod. (Kaspar, 1996) Cílem je určitý stav, kterého chtějí instituce prostřednictvím politiky cestovního ruchu dosáhnout.

I když je politika cestovního ruchu integrální součástí hospodářské politiky, nespádají její cíle pouze do oblasti ekonomické, ale vzhledem k povaze produktu i do oblasti společenské a ekologické. Stále zřetelněji se ukazuje, že nesprávně chápaná politika cestovního ruchu může vést ke konfliktním situacím mezi ekonomickými cíli na jedné straně a ekologickými a/nebo společenskými cíli na druhé straně. Při tvorbě politiky cestovního ruchu a stanovování cílů je bezpodmínečně nutné zohlednit všechny oblasti.

Z hlediska časového se rozlišují dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle politiky cestovního ruchu. Za primární dlouhodobý cíl se považuje vytvoření konkurenceschopných destinací za splnění podmínky trvale udržitelného rozvoje. Střednědobé a krátkodobé cíle se v jednotlivých zemích liší podle podmínek v odvětví cestovního ruchu. Může se např. jednat o zlepšení rámcových podmínek pro vytváření podnikatelských sítí (networking) ve střednědobém časovém horizontu, zlepšení operativních předpokladů pro vytváření kooperací v krátkém období. (Laesser, Pechlaner, Weiermair, 2002)

Z hlediska územního se rozlišují cíle mezinárodní, národní, regionální. Politika cestovního ruchu uplatňovaná na úrovni nižších územních celků (země, departementy, kantony) úzce souvisí s regionální politikou. Pro některé regiony (především hospodářsky slabé) je cestovní ruch s velkým multiplikačním efektem hnací silou rozvoje. Cíle regionálních politik cestovního ruchu samozřejmě musí korespondovat s cíli stanovovanými na vyšší hierarchické úrovni.

Kromě územního pohledu se v politice cestovního ruchu objevuje i hledisko profesní (oborové). Profesní organizace nebo svazy si stanovují vlastní cíle pro jejich specifickou oblast činnosti (např. lázeňský cestovní ruch).

Např. švýcarská koncepce cestovního ruchu vidí cíl švýcarské politiky cestovního ruchu v „zabezpečení optimálního uspokojování různorodých potřeb cestovního ruchu lidí všech společenských vrstev v zařízeních cestovního ruchu a v nenarušeném životním prostředí. Mimo to je třeba brát v úvahu potřeby domácího obyvatelstva“. Tento souhrnný cíl zahrnuje tři dílčí cíle, které berou v úvahu významné aspekty politiky cestovního ruchu ve společnosti, hospodářství a životním prostředí.

Návrh rakouské koncepce cestovního ruchu z roku 1969 stanovuje za hlavní cíl politiky cestovního ruchu „další rozvoj a tvorbu cestovního ruchu v Rakousku, aby z něho měli co nejvyšší užitek všichni ti, kteří v cestovním ruchu bezprostředně anebo zprostředkovaně pracují, všichni Rakušané, jakož i stát“. V základních směrnicích politiky cestovního ruchu Rakouska z roku 1989 je středem zájmu člověk.

Program politiky cestovního ruchu Spolkové vlády Německa z roku 1975 stanovuje následující základní cíle:

- zabezpečení potřebných hospodářsko-politických a společensko-politických rámcových podmínek pro plynulý rozvoj cestovního ruchu,
- stupňování výkonnosti a konkurenční schopnosti německého cestovního ruchu,
- zlepšení podmínek pro účast širokých vrstev obyvatelstva na cestovním ruchu,
- vytvoření spolupráce v mezinárodním cestovním ruchu.

Nástroje, které má politika cestovního ruchu na prosazení svých cílů, se stávají současně jejími ovlivňujícími činiteli dvojího smyslu. Za prvé, dosažení cílů ovlivňuje vhodnost zvolených nástrojů, přiměřenost cíle a nástrojů, soulad cíle a nástrojů. Za druhé, použitelné nástroje omezují možnosti racionální volby cíle a vyžadují tzv. kompatibilitu cílů a nástrojů. (Němčanský, 1999)

Nástroje, které působí na cestovní ruch, mohou být dvojího typu. Za prvé jde o nástroje, které **přímo a účelně** ovlivňují turistické veličiny, za druhé nástroje, které na tyto veličiny působí **zprostředkovaně**. Druhá skupina nástrojů vyplývá z úzké provázanosti cestovního ruchu s jinými hospodářskými odvětvími, jejichž opatřeními cestovní ruch ovlivňován. Jedná se o opatření v oblasti regionální politiky, územního plánování, životního prostředí, dopravy, zahraniční politiky atd.

Z národohospodářského pohledu se uplatňují jak nástroje zaměřené na ovlivňování nabídky (**supply-side economics**), tak nástroje orientované na poptávkovou stranu (**demand-side economics**).

V praktické politice cestovního ruchu se používají instrumenty charakteru

- ekonomického (subvence, daňová zvýhodnění),
- právního (příkazy, nařízení),
- sociálně-komunikativního (ovlivňování veřejného mínění),
- policejního,
- zdravotnického (poznatky o lázeňském cestovním ruchu, prevenci).

Největší váhu mají instrumenty ekonomické, kam patří např. společná propagace, záruky za bankovní kredity, popř. bezúročné půjčky, odškodnění za špatné počasí, podpora vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu, zavádění kvalitativních standardů, vytváření národních rezervačních a informačních systémů atd. Mezi trvalé nástroje veřejné podpory cestovního ruchu patří ve většině zemí provozování marketingových organizací na národní úrovni⁵, které zabezpečují komunikaci a destinační marketing, sledují vývoj na trzích, vytváří a distribuují propagační materiály, poskytují informace o turistické nabídce, vytváření image destinace, poskytují poradenství atd.

Velmi často používaným nástrojem na poptávkové straně ekonomiky je ve většině evropských států (přechodné) snížení sazby DPH na ubytovací a stravovací služby. Argumentace pro sníženou sazbu DPH je založena zejména na exportní povaze služeb v cestovním ruchu a velkou citlivostí odvětví na změny cen. Oprávněnost snížené sazby je však často zpochybňována.

Tab.2: Sazby DPH v pohostinství ve vybraných evropských zemích

Země	Základní sazba	Snížená sazba	Ubytování v hotelu	Restaurační služby	Uliční prodej	Bary a kavárny
Rakousko	20	10	10	10	10	10
Švýcarsko	7,6	2,4	3,6	7,6	2,4	7,6
Německo	16	7	16	16	7	16
Francie	19,6	5,5	5,5	19,6	5,5	16,9
Itálie	20	4/10	10	10	10	10
Španělsko	16	7	7	7	7	7
Řecko	18	8	8	8	8	8
Irsko	21	0/13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Velká Británie	17,5	0	17,5	17,5	0/17,5	17,5
Maďarsko	25	12	12	12	12	25

⁵ Např. Czech Tourism v České republice, Österreich Werbung v Rakousku, Maison de la France ve Francii, Schweiz Tourismus ve Švýcarsku, Fáilte Ireland v Irsku.

Země	Základní sazba	Snížená sazba	Ubytování v hotelu	Restaurační služby	Uliční prodej	Bary a kavárny
Norsko	24	12	-	24	12	24

Zdroj: Wirtschaftskammer Österreich (stav k lednu 2003)

K trvalým nástrojům veřejné podpory cestovního ruchu dále také patří členství a spolupráce v mezinárodních organizacích (např. World Tourism Organisation) a zabezpečování statistiky cestovního ruchu.

Používaná paleta nástrojů se samozřejmě liší stát od státu (popř. region od regionu) podle výchozích podmínek a také podle významu cestovního ruchu pro ekonomiku.

Ve Švýcarsku se současné době postupuje podle turistického programu schváleného na dobu 2003 – 2007. Největší část finančních prostředků je určena na podprogram na podporu inovací a spolupráce v cestovním ruchu (InnoTour), na vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu a na úvěry a bankovní záruky v hotelnictví. Tento program by měl urychlit strukturální změny a společně se soukromým sektorem vyvolat v uvedených pěti letech investice ve výši přibližně 1,1 miliardy Franků. Výše uvedeného cíle švýcarské politiky cestovního ruchu má být dosaženo prostřednictvím rozvoje nových produktů, zvýšení kvality a překonání nedostatků plynoucích ze struktury malých a středních podniků působících v cestovním ruchu prostřednictvím kooperací. Přitom by se měly posílením inovační schopnosti využívat stávající endogenní možnosti růstu. Schematicky lze podporu cestovního ruchu Švýcarské konfederace znázornit následovně.

Obr.1: Cílená podpora cestovního ruchu - podpora strukturálních změn a zhodnocení zdrojů

Zdroj: Schweizer Bundesrat 2002

Mezi trvalé nástroje spolku v oblasti podpory cestovního ruchu patří provozování veřejno-právní korporace Schweiz Tourismus (dříve Schweizerische Verkehrszentrale zal. už v roce 1955), což je klasická marketingová organizace.

Do oblasti trvalé podpory cestovního ruchu spadá i podpora hotelnictví (Hotel- und Kurortkredit), která se uskutečňuje na základě speciálního zákona již od roku 1967 (zákon byl

několikrát revidován). Primárním cílem tohoto nástroje je umožnit investice v hotelnictví a snadnější financování. Stát prostřednictvím organizace SGH poskytuje úvěry nebo záruky na úvěry u komerčních bank.

K trvalým úkolům z pohledu politiky cestovního ruchu patří spolupráce ve WTO (v různých mezinárodních organizacích) a zabezpečování statistiky cestovního ruchu.

K časově limitovaným nástrojům přímé podpory cestovního ruchu na nabídkové straně byl vyvinut program InnoTour (Podpora inovací a spolupráce), jehož podkladem je spolkové usnesení z roku 1997. Jeho cílem je co možná nejrychleji přispět k přizpůsobení švýcarské turistické nabídky na nové podmínky a to podporou inovací a spolupráce v cestovním ruchu. Finanční prostředky se koncentrují na několik velkých projektů národního významu. Prostřednictvím tohoto programu byl vytvořen systém cyklostezek, byl uveden do života program certifikace kvality, klasifikace hotelů, národní informační a rezervační systém, reorganizovány některé regionální turistické organizace atd.

Mezi další přímé instrumenty patří vydávání koncesí pro lanovky a lyžařské vleky na základě ustanovení z roku 1978.

Velká část finančních prostředků programu je určena na vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu, což by mělo pozvednout nízkou vzdělanostní úroveň v tomto odvětví. Částka vynaložená na vzdělávání ze strany soukromého sektoru by měla být více jak dvojnásobná.

Nástrojem na poptávkové straně ekonomiky je přechodné snížení sazby DPH na ubytovací služby, která se uplatňuje od roku 1996. Původně bylo přechodné období plánováno pouze do roku 2003, ale bylo prodlouženo až do roku 2006.

V současné době se nástroje podpory cestovního ruchu v Rakousku orientují na následující oblasti:

- Top podpora cestovního ruchu 2001-2006
  - zlepšení nabídkové struktury,
  - poradenství a vzdělávání,
  - kooperace,
  - opatření na restrukturalizaci,
  - zakládání nových podniků a převzetí podniků
- Převzetí garancí pro podniky cestovního ruchu a zařízení pro volný čas 2001 – 2006
- Převzetí garancí pro kongresy a srovnatelné akce

1.5 Nositelé politiky cestovního ruchu

Z uvedených definice politiky cestovního ruchu vyplývá, že nositeli politiky mohou být

- veřejně-právní instituce (stát, regiony, obce, úřady), které jsou v oblasti politiky cestovního ruchu zřejmě neangažovanější,
- soukromě-právní instituce (profesní svazy, zájmová sdružení, podnikatelská sdružení),
- dobrovolné zájmové skupiny a akční sdružení (místní hoteliéři, výbory).

Podle míry participace na rozhodování lze rozlišovat mezi nositeli rozhodování (decizní sféra) a nositeli vlivu na rozhodování (vlivová sféra) bez rozhodovací a výkonné pravomoci. V současné době se jedná zejména o různá sdružení a asociace, hotelové řetězce, letecké společnosti a finanční společnosti, které usilují o ovládnutí politiky cestovního ruchu ve svůj prospěch a lobují za svoje zájmy. Očekává se, že v budoucnu budou mít na politice cestovního ruchu i řízení destinací větší vliv podnikatelské subjekty a profesní sdružení nebo svazy, jejichž aktivita je doposud poměrně nízká.

S ohledem na členění cílů, musí existovat také nositelé politiky na jednotlivých územních stupních. Jedná se tedy o nositele:

- mezinárodní politiky cestovního ruchu (OECD, WTO),
- národní politiky cestovního ruchu (národní centrály cestovního ruchu, obchodní komory),
- regionální politiky cestovního ruchu (sdružení)

V evropských podmínkách dále přichází do úvahy další nositel politiky, a to Evropská unie. I když je problematika cestovního ruchu v plné působnosti jednotlivých členských států, Evropská unie však prostřednictvím Evropské komise vydává pro tuto oblast celou řadu doporučení týkající se zejména udržitelného rozvoje cestovního ruchu.

Rozdělení kompetencí v oblasti podpory cestovního ruchu mezi centrem a nižšími územními jednotkami (země, kraje, departementy, kantony) odpovídá typu uspořádání ekonomiky (způsobu koordinace ekonomických aktivit). V takových zemích jako je např. Německo, Švýcarsko, Rakousko, Velká Británie nebo USA je nižším územním jednotkám ponechána výrazná pravomoc v oblasti cestovního ruchu. Naopak např. ve Francii, Itálii, Španělsku či Portugalsku má ústřední orgán kompetence pro záležitosti cestovního ruchu a koordinuje opatření i ve vztahu k jiným politikám.

Kromě uvedeného územního hlediska vystupuje v cestovním ruchu i profesní hledisko. Nositeli profesní politiky cestovního ruchu pak může být např. svaz hoteliérů, hostinských, cestovních kanceláří apod.

Na úrovni Švýcarské konfederace působí v oblasti politiky cestovního ruchu nejvýznamněji Státní sekretariát pro hospodářství (Staatssekretariat für Wirtschaft - seco⁶). Seco kompetenčním centrem pro politiku cestovního ruchu spolkové vlády. Kromě těchto činností obstarává všeobecné záležitosti spolku v oblasti cestovního ruchu.

Úkolem Poradní komise pro cestovní ruch (Beratende Kommission für Tourismus) je posuzovat a koordinovat turisticko-politické záležitosti, zajišťovat koordinaci s departementy, kantony a institucemi z jiných hospodářských odvětví. Členy tvoří zástupci jednotlivých departementů a vědeckých institucí apod.

Společnost Schweizer Tourismusverband (zal. v roce 1932) je organizace zastupující zájmy odvětví cestovního ruchu (složená z poskytovatelů služeb v cestovním ruchu, lokálních a regionálních turistických organizací, kantonů, bank atd.). Organizace se spolupodílí na všech turisticko-politických rozhodnutích spolku.

Kromě těchto institucí dále ovlivňuje politiku cestovního ruchu celá řada profesní organizací a sdružení, které lobují za své zájmy.

Situace v sousedním Rakousku je následující. Otázky cestovního ruchu jsou podle ústavy v kompetencích jednotlivých spolkových zemí. Spolek (Bund) je zodpovědný za všeobecnou

---

⁶ Tento úřad se dá přirovnat k ministerstvu k v podmínkách ČR

hospodářskou politiku, veřejnou dopravu, nástroje financování a subvence a další oblasti, které mohou přímo nebo nepřímo turismus ovlivňovat.

Na národní úrovni koordinuje Spolkové ministerstvo hospodářství a práce (Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit) aktivity vlády a jiných institucí vztahující se k turismu. V Parlamentu není žádný výbor pro turismus. V rámci hospodářské komory Rakouska existuje oddělení Turismus a volný čas (Wirtschaftskammer Österreich: Bundessparte Tourismus und Freizeitwirtschaft), které zastupuje turistické zájmy svých téměř 90 tis. členů. Na úrovni devíti spolkových zemí existují vládní oddělení pro turismus, marketingové organizace a turistické výbory. Österreich Werbung je soukromoprávní společnost zodpovědná za turistický marketing.

Stejně jako v jiných zemích je politika cestovního ruchu v Rakousku ovlivňována řadou zájmových organizací.

1.6 Evaluace účinků politiky cestovního ruchu

Předmětem politiky cestovního ruchu není pouze plánování a provádění opatření na podporu cestovního ruchu. Nedílnou a současně nejobtížnější částí je evaluace účinků politiky cestovního ruchu. Nelze totiž zcela separovat účinky turisticko-politických opatření od celé řady jiných opatření nebo exogenní vlivů, které odvětví cestovního ruchu ovlivňují.

Účinnost turisticko-politických opatření se nejčastěji hodnotí pomocí takových ukazatelů jako růst regionálního HDP, počet nových pracovních míst v cestovním ruchu, vývoj návštěvnosti regionu, vyvolané investice ze strany soukromého sektoru apod. Jedná se o ukazatele v regionálním kontextu. Jako další pomocné ukazatele lze využít také vytiženost lůžek nebo počet ubytovacích kapacit, jejichž vypovídací schopnost je však omezená, protože tyto indikátory nezachycují denní návštěvníky.

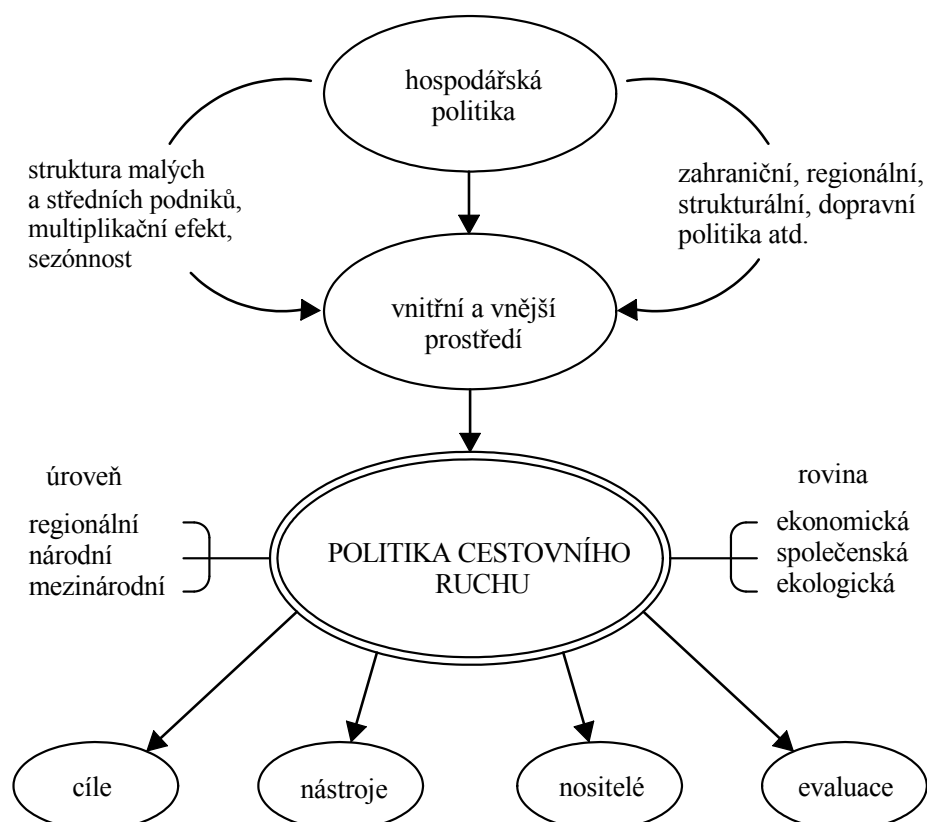
Jak vyplývá ze švýcarského příkladu, podpora cestovního ruchu má své opodstatnění. Studie provedené odbornými instituty ve Švýcarsku (Hochschule für Informatik in Sideros) i Rakousku (Wirtschaftsforschungsinstitut – WIFO) ukázaly, že pětiletý program na podporu inovací a spolupráce v cestovním ruchu (InnoTour) dosáhl svého cíle, respektive míra naplnění cíle je vysoká. Program dal impuls k dodatečným přenocováním a příjmům z cestovním ruchu. V letech 1998 – 2002 byly prostřednictvím InnoTouren poskytnuty finanční výpomoci ve výši 17,2 milionů švýcarských Franků, které vyvolaly investice ve výši cca 85 milionů Franků. Naproti tomu vyplynulo, že nástroj pro úvěry a bankovní záruky v hotelnictví je v dnešní době málo průbojný a cíle stanovené v zákoně nemohou být dosaženy. Přesto však byly prostřednictvím záruk a půjček od státu vyvolány vysoké investice, které by ve stejném objemu nebyly jinak možné. V letech 1967 – 1999 byly poskytnuty záruky a půjčky ve výši 805 milionů franků a tímto vyvolané investice dosáhly výše 4,9 miliard franků.

Také OECD posuzovala politiku cestovního ruchu Švýcarska a celkově ji ohodnotila velice kladně. Podle jejího hodnocení je program InnoTour vzorový program, který by měl rozhodně nadále pokračovat.

1.7 Politika cestovního ruchu v širším kontextu

Shrme-li výše uvedené poznatky o politice cestovního ruchu ovlivňované jak vnějšími vlivy, tak danostmi tohoto odvětví, můžeme tuto součást teoretické i praktické hospodářské politiky znázornit následovně:

Obr.2: Politika cestovního ruchu

Zdroj: vlastní znázornění autorů

1.8 Další zásahy státu (veřejné správy) do odvětví cestovního ruchu

Další zásahy státu do fungování trhu v cestovním ruchu se týkají např. regulace trhů, koordinace cen apod. Pokud tato opatření aplikujeme na cíle politiky cestovního ruchu, znamená to (Němčanský 1999):

- regulaci nabídky služeb cestovního ruchu udělováním koncesí, dohledem a kontrolou pohostinství, dopravy a zprostředkovatelů. Původcem této činnosti, která reguluje trh, může být stát anebo soukromě-právní instituce (profesní svazy). Jedná se zejména o udělování koncesí na dopravní zařízení cestovního ruchu (lanovky atd.), povolení přistěhovatelské agentury, prokázání schopnosti vykonávat pohostinskou profesi, povolení stavby a provoz lyžařských vleků, klasifikace ubytovacích a stravovacích podniků, doporučení orientačních cen (profesní svazy), koncesování cestovních kanceláří a průvodců, vydávání licencí pro taxi – služby,
- podpora postavení na trhu, resp. transparency trhu prostřednictvím propagačních opatření každého druhu. Postavení na trhu podporují i nositelé politiky cestovního ruchu, kteří koordinují svoje akce na základě výzkumu trhu,
- ochrana spotřebitelů cestovního ruchu zvláštní smlouvou (pojištění cestovních kanceláří).

LITERATURA

- BIEGER, T.: Management von Destinationen und Tourismus Organisationen. Oldenburg Verlag, München 1996
- BIEGER, T.: Perspektiven der Tourismuspolitik in traditionellen alpinen Tourismusländern – Welche Aufgaben hat der Staat noch? In: Jahrbuch der Schweizerischen Tourismuswirtschaft 2001/02, IDT-HSG, St. Gallen 2002
- FREYER, W.: Tourismus – Einführung in die Fremdenverkehrsökonomie. Oldenburg Verlag, München 1995
- GREUTER, G.: Bausteine der schweizerischen Tourismuspolitik - Grundlagen, Beschreibung und Empfehlungen für die Praxis. IDT-HSG, St. Gallen 2000 (disertační práce)
- HAEDRICH a kol.: Tourismus – Management. WdeG Berlin, New York 1998
- HANDELS- UDN INDUSTRIEVEREIN DES KANTONS BERN: Wettbewerbsorientierte Tourismuspolitik im Kanton Bern – Konzept. Bern 1999
- JAKUBÍKOVÁ, D.: Globalizace a cestovní ruch. In: COT Business – Nezávislý časopis pro profesionály v cestovním ruchu, C.O.T. media, dostupný na www.cestovni-ruch.cz
- KASPAR, C.: Die Tourismuslehre im Grundriss. Paul Haupt Verlag, Bern/Stuttgart/Wien 1996
- KELLER, P.: Zukunftsorientierte Tourismuspolitik: Strategische Fragestellungen. In: Zukunftsorientierte Tourismuspolitik – ein Beitrag zur strategischen Entwicklung von Standorten. Aiest, St. Gallen 1999
- KELLER, P.: Tourismusförderung des Bundes 2003 – 2007. In: Die Volkswirtschaft – Das Magazin für Wirtschaftspolitik 11/2002
- KLIKOVÁ, Ch., KOTLÁN, I.: Hospodářská politika. Institut vzdělávání Sokrates, Ostrava 2003
- LAESSER, Ch., PECHLANER, H., WEIERMAIR, K.: Tourismuspolitik und Destinationsmanagement – Neue Herausforderungen und Konzepte. Paul Haupt Verlag, Bern/Stuttgart/Wien 2002
- MALÁ, V.: Základy cestovního ruchu. VŠE, Praha 1999
- MÜLLER, H.: Freizeit und Tourismus – Eine Einführung in Theorie und Politik. Berner Studien zu Freizeit und Tourismus, FIF, Bern 1997
- NĚMČANSKÝ, M.: Odvětví cestovního ruchu vybrané kapitoly díl I & II. Obchodně podnikatelská fakulta SU, Karviná 1999
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: Výkladový slovník cestovního ruchu. MMR, Praha 2002
- SCHWEIZER BUNDESRAT: Botschaft über die Verbesserung von Struktur und Qualität des Angebotes des Schweizer Tourismus, 2002 (zpráva Spolkové rady)
- VYSTOUPIL J.: Státní a regionální politika cestovního ruchu – možnosti efektivnosti jeho veřejné podpory. In: The CASE STUDY (Případová studie k problémům regionálního rozvoje ČR). Editor: Viturka M. Brno, ESF MU 2001. ISBN 80-210-2572-7. s. 93-123.

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY POLITIK CESTOVNÍHO RUCHU

2 KONCEPCE NÁRODNÍCH POLITIK CESTOVNÍHO RUCHU VYBRANÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍ

Obsah kapitoly

- Politika cestovního ruchu ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku
- Politika cestovního ruchu ve Velké Británii
- Politika cestovního ruchu v Irsku
- Politika cestovního ruchu na Slovensku
- Politika cestovního ruchu ve Francii

2.1 Politika cestovního ruchu ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku

V druhé polovině 90. let došlo k rozsáhlým změnám ústavy Spojeného království Velké Británie⁷. Zásadní změna se týkala zejména tzv. devoluce, tj. specifické decentralizace státní moci v britském unitárním státě. Na zákonodárné sbory a místní vlády tradičních historických zemí (*Wales, Skotsko a Severní Irsko*) byla na základě zákonů (*The Government of Wales Act 1998; The Scotland Act 1998, Northern Ireland Act 1998*) přenesena řada rozhodovacích pravomocí včetně problematiky cestovního ruchu. Jisté kompetence si však zachovala i Velká Británie. V následujícím textu bude věnována pozornost právě politice cestovního ruchu Velké Británie jako celku.

Dříve než se budeme zabývat vlastními cíli politiky cestovního ruchu ve Velké Británii, uvedeme zde stručný přehled hlavních institucí, které tuto politiku zabezpečují. Na národní úrovni to jsou:

Ministerstvo kultury, sdělovacích prostředků a sportu (Department for Culture, Media and Sport)

Ministerstvo je zodpovědné za celkové strategické směřování cestovního ruchu ve Velké Británii. Jde zejména o zpřístupňování produktů cestovního ruchu tělesně postiženým lidem, zvyšování kvality poskytovaných služeb a zabezpečení trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu. Ministerstvo dále spolupracuje s VisitBritain na informačním systému cestovního ruchu (EnglandNet) a s People1st na vzdělávacích programech v oblasti cestovního ruchu. Ministerstvo taktéž zodpovídá za rozvoj cestovního ruchu v Anglii.

VisitBritain

VisitBritain⁸ je marketingová společnost, která vznikla v roce 2003 sloučením British Tourist Authority a English Tourist Council. Díky tomuto kroku došlo k rozšíření kompetencí VisitBritain, kdy vedle propagace Velké Británie v zahraničí má odpovědnost za marketingové aktivity Anglie na domácím trhu. VisitBritain provozuje po celém světě 27 kanceláří, které zabezpečují její marketingové aktivity. VisitBritain taktéž úzce spolupracuje z ostatními národními regionálními turistickými centrály v jednotlivých historických zemích. Organizace je financována zejména prostřednictvím Ministerstva kultury, sdělovacích prostředků a sportu. Jeho příspěvek činí asi 75 % celkového jejího rozpočtu (v

---

⁷ Specifikem britské ústavy je její charakter. Ta představuje souhrn základních pravidel a principů, nikoliv však ucelený dokument.

⁸ VisitBritain je pouze obchodní značkou, v právních vztazích však vystupuje po jménem British Tourist Authority

roce 2003/2004 dosahoval celkový objem rozpočtu 70 mil. liber). Zbývající část prostředků přichází od partnerských organizací VisitBritain.

Tourism Alliance

Tourism Alliance vznikla v říjnu 2001 jako reakce na krizi způsobenou výskytem slintavky a kulhavky ve Velké Británii. Tato organizace zastupuje zájmy soukromého sektoru v cestovním ruchu. Celkově reprezentuje asi 250 000 subjektů působících v cestovním ruchu.

People 1st

People 1st je jedním z tzv. Sector Skills Council (Rada pro kvalifikaci v odvětví). Tyto Rady zakládají zaměstnavatelé (jsou tedy nezávislými organizacemi) s cílem, přispět k sblížení poptávky a nabídky na trhu práce (především z pohledu kvalifikační struktury a kvality pracovní síly). Mezi konkrétní aktivity patří: podpora těch vzdělávacích programů, které nejvíce uspokojí požadavky zaměstnavatelů, poskytování informací o potřebách zaměstnavatelů na kvalifikaci zaměstnanců, pomoc při hledání rekvalifikačních kursů, atd. Vzhledem k úkolům, které Rada plní, dostává na svoji činnost příspěvek od vlády.

England Marketing Advisory Board

England Marketing Advisory Board je nástupnickou organizací po English Tourist Council. V rámci reformy organizační struktury cestovního ruchu Velké Británie se stala součástí nově vzniklé marketingové společnosti VisitBritain. EMAB dohlíží na tvorbu a implementaci marketingové strategie Anglie.

Na úrovni Anglie se setkáváme s následujícími organizacemi:

Regionální rozvojové agentury

RDAs byly založeny zákonem o regionálních rozvojových agenturách (RDAA)⁹ v roce 1998, formálně začaly fungovat 1. dubna 1999 a to v osmi britských regionech. Devátá agentura v Londýně byla založena v červnu 2000. Od r. 2001 jsou RDAs pod finanční záštitou Ministerstva průmyslu a obchodu. Primárním cílem je řízení ekonomického rozvoje ve svém regionu. Zaměřují se na koordinaci regionálního ekonomického rozvoje a regeneraci, umožňují regionům zlepšit jejich konkurenceschopnost a redukovat nerovnováhu mezi regiony.

V souladu se zákonem o RDAA má každá regionální agentura zodpovědnost za zabezpečení následujících cílů:

- Další ekonomický rozvoj a regeneraci
- Zvýšit podnikatelskou efektivnost, investice a konkurenceschopnost
- Zvýšit zaměstnanost
- Zvýšit rozvoj a dovednosti vedoucí ke zvýšení zaměstnanosti
- Přispět k vyváženému rozvoji

Každá rozvojová agentura zpracovává strategickou vizi svého regionu. RDAA stanovuje nařízení, které jsou definované v Strategiích pro RDAs. Nařízení doporučují jednotlivým agenturám, aby si stanovily jasné cíle pro zlepšení regionálního ekonomického výkonu a zároveň strategie pro jeho dosažení. Regionální rozvojové agentury jsou zavázány vládě tím, že jí každé tři roky podávají k prozkoumání svou strategickou vizi.

---

⁹ Regional Development Agencies Act

RDAs jsou financovány prostřednictvím jednoho rozpočtu, na kterém se podílejí jednotlivá ministerstva – ministerstvo průmyslu a obchodu, ministerstvo školství, ministerstvo životního prostředí a ministerstvo kultury, komunikací a sportu.

V současnosti jsou Regionální rozvojové agentury klíčovými institucemi pro implementaci politiky cestovního ruchu na regionální úrovni. RDA vytvářejí Regionální strategie udržitelného rozvoje cestovního ruchu a zároveň jsou orgánem, prostřednictvím kterého je zajišťována podpora cestovního ruchu z úrovně vlády. Při uplatňování politiky cestovního ruchu úzce spolupracuje s Regionálními radami cestovního ruchu RTB (viz níže) a s Ministerstvem kultury, sdělovacích prostředků a sportu. RTB byly financovány prostřednictvím podpory VisitBritain, nicméně v loňském roce DMCS začalo financovat turistické regiony prostřednictvím RDA.

Regionální rady cestovního ruchu RTBs

Na regionální úrovni existuje v Anglii 13 Regionální rad cestovního ruchu RTBs (*Regional Tourist Boards*). RTB nejsou vládními agenturami a do jejich řídicích orgánů nejsou ze strany vlády (Ministerstva kultury, sdělovacích prostředků a sportu) jmenováni žádní zástupci. Regionální rady cestovního ruchu jsou obchodními společnostmi, jež jsou převážně financovány z členských poplatků (soukromé sféry a místních samosprávných orgánů). Další zdrojem financí jsou příjmy z komerčních aktivit (např. vzdělávací a školící kurzy), jakož i některé veřejné rozpočty - DCMS, VisitBritain a Regionálních rozvojových agentur RDA (*Regional Development Agency*). Role jednotlivých RTB je v jednotlivých regionech odlišná a je odvislá od platné regionální strategie cestovního ruchu, kterou vytváří Regionální rozvojová agentura. V některých regionech je RTB zahrnuta do struktury RDA, jinde hraje roli destinační společnosti, resp. vykonává nad ní dohled, v případě, že destinační společnost byla založena RDA.

2.1.1. Politika cestovního ruchu ve Velké Británii

Základním dokumentem, který definuje politiku cestovního ruchu ve Velké Británii, je *Tomorrow's Tourism*. Tento dokument vznikl v roce 1999 a definuje cíle a opatření k zlepšení postavení cestovního ruchu v národním hospodářství Velké Británie. V roce 2004 byl tento dokument aktualizován (pod názvem *Tomorrow's Tourism Today*), nicméně opatření formulované v původním dokumentu jsou stále v platnosti. Aktualizovaný dokument pouze klade větší důraz na některé aspekty rozvoje cestovního ruchu ve Velké Británii.

Podstatou základního dokumentu *Tomorrow's Tourism* jsou následující body:

- plán pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu za účelem zachování naší krajiny, dědictví a kultury pro budoucí generace
- opatření, která povedou k zvýšení podílu lidí, kteří se účastní cestovního ruchu (40 % lidí nerealizuje dlouhodobou dovolenou)
- více peněz na cílené a agresivní propagační programy zaměřené na zahraniční návštěvníky
- nový internetový systém jako prostředek pro poskytování informací o atraktivitách Velké Británie
- nový rezervační a informační systém pro zjednodušení rezervace ubytování a ostatních služeb
- budovat image cestovního ruchu jako atraktivního zaměstnavatele

- zapojení 500 zaměstnavatelů do programu „Investors in People“, jehož cílem je zvyšovat kvalitu školení zaměstnanců v odvětví cestovního ruchu
- nová organizační struktura cestovního ruchu Anglie
- nový systém standardizace ubytovacích zařízení za účelem zvyšování kvality poskytovaných služeb
- rozvoj ubytovacích kapacit v Londýně a investice 4,5 mil. liber do marketingu Londýna (aktivovat potenciál Londýna jako vůdčí destinace jak pro obchodní turistiku, tak pro pobytový cestovní ruch)
- soustředěnější propagaci atraktivit Velké Británie (kultura, dědictví, krajina)
- rozvíjet aktivity na tzv. niche markets (výklenkové trhy), jako jsou filmový cestovní ruch, sportovní cestovní ruchu, atd.
- podnítit regeneraci tradičních turistických středisek
- lepší vládní podpora regionů
- každoroční pořádání konference, která bude platformou pro spolupráci aktérů cestovního ruchu (soukromý a veřejný sektor).

Konkrétní cíle politiky cestovního ruchu jsou definovány následovně:

Zlepšovat celkový rámec odvětví cestovního ruchu

I a. Vytvářet příznivé podnikatelské prostředí pro firmy a jejich investice

I b. Aplikovat **společný přístup** k řešení problémových oblastí v cestovním ruchu (spolupráce veřejné a soukromého sektoru)

I c. Poskytovat efektivní podporu cestovnímu ruchu

- Zvýšit podporu propagace Velké Británie na zahraničních trzích
- Vytvořit novou organizační strukturu cestovního ruchu Anglie
- Klást větší důraz na podporu cestovního ruchu v regionech Anglie
- Zdůrazňovat důležitost podpory cestovního municipalitami (místní úřady)

Rozvoj a šíření kvality v odvětví

II a. Vytvářet produkty, které uspokojí měnící se požadavky návštěvníků

- Vytvořit strategie rozvoje cestovního ruchu města Londýn
- Regenerace tradičních turistických středisek
- Zvýšení kvality ubytovacích zařízení
- Rozvíjet obchodní cestovní ruch
- Zvýšení kvality turistických atraktivit
- Vytvořit produkty, které propagují naši kulturu, historické dědictví a krajinu

II b. Poskytování lepších informací návštěvníkům a aktérům cestovního ruchu (poskytovatelům služeb v CR)

- Podporovat rozvoj „Destination management system“

- Lepší zpřístupnění informací návštěvníkům Velké Británie (internet, rezervační systémy, atd.)
- Zajistit lepší informace o návštěvnících Velké Británie (výběrová šetření, statistika, atd.) za účelem vhodné segmentace poptávky
- Poskytovat odvětví cestovního ruchu (aktérům) lepší informace o trzích cestovního ruchu

II c. Rozvoj lidských zdrojů (pracovní síly)

- Uspokojovat potřeby odvětví kvalifikovanými zaměstnanci
- Čelit negativnímu vnímání odvětví jako neatraktivního zaměstnavatele
- Podpora uplatňování přístupu „nejlepší z praxe“
- Podpora investic do rozvoje lidských zdrojů (školení)
- Zlepšení spolupráce aktérů v odvětví v oblasti školení zaměstnanců

Podpora rozumného růstu cestovního ruchu

III a. Rozvíjet a propagovat přístup udržitelného rozvoje

- Vybudovat efektivní rámec pro politiku udržitelného rozvoje cestovního ruchu (definování kompetencí mezi národní, regionální a lokální úrovní a aplikování principů vyplývajících z Agendy 21)
- Maximalizovat užitky cestovního ruchu pro místní komunity
- Řízení návštěvnosti
- Pojmenování problémových oblastí v dopravě v souvislosti s cestovním ruchem
- Pojmenování problémových oblastí v plánování v souvislosti s cestovním ruchem
- Budovat partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem

III b. Zvýšit podíl lidí, kteří se účastní cestovního ruchu

- Zdůrazňovat růst tržních příležitostí
- Rozvíjet prostředí cestovního ruchu v Anglii tak, aby se stala nejvíce přístupnou a přívětivou destinací Evropy
- Širší dostupnost příležitostí v cestovním ruchu (zlepšovat prostředí pro tělesně postižené osoby, rodiny s malými dětmi a pro další specifické skupiny turistů)
- Zlepšit dostupnost zaměstnání v cestovním ruchu
- Širší dostupnost přírodních a kulturních atraktivit

Aktualizovaný dokument se soustředí na následující prioritní oblasti:

- Marketing a e-turismus
- Kvalita produktu
- Kvalifikace pracovní síly
- Data a informace

Tab.3: Marketing a e-turismus

Oblast	Zodpovědnost	Cíle/Aktivita
Marketing VB v zahraničí	Ministerstvo kultury, sdělovacích prostředků a sportu	financování marketingových aktivit VisitBritain; podporovat všechny veřejně financované marketingové aktivity tak, aby byly v souladu s národními a regionálními strategiemi; spolupracovat s ostatními ministerstvy vlády a dalšími organizacemi na zajištění realizace dohody o individuálních příjezdech čínských občanů (Approved Destination Status Agreement)
	VisitBritain	v rámci marketingové strategie VisitBritain pro zahraniční trhy splnit následující cíle: pro období 2005/2006 dosáhnout návratnosti investovaných prostředků do propagace v poměru 30:1 v období 2005/2006 zvýšit příjmy z cestovního ruchu o 62% (mimo Londýn) do marketingové strategie zpracovat zájmy VisitScotland, Wales Tourist Board, Visit London a anglických regionů tak, aby se marketingové aktivity jednotlivých institucí nedostávaly do rozporu vytvářet partnerství se soukromým sektorem za účelem zapracování požadavků všech podnikatelských subjektů
	Tourism Alliance	podporovat snahu členů Tourism Alliance při formulování a financování společných programů Tourism Alliance bude prosazovat, aby se její členové podíleli na tvorbě marketingové strategie
Marketing Anglie na domácím trhu	Ministerstvo kultury, sdělovacích prostředků a sportu	financování marketingových aktivit VisitBritain zaměřených na Anglii
	England Marketing Advisory Board	vedení a koordinace všech marketingových aktivit Anglie na domácím trhu vytvoření a implementace strategického marketingového plánu Anglie úzce spolupracovat s ostatními aktéry v cestovním ruchu (veřejný a soukromý sektor) na její implementaci
	VisitBritain	podporovat implementaci strategie Anglie, jejímž cílem je dosáhnout návratnosti investovaných prostředků do propagace Anglie na domácím trhu v poměru 14:1 (v období 2005/2006) přípravit plán identifikující současnou situaci Anglie a možnosti jejího uplatnění na trhu navrhnout obchodní značku destinace (Anglie) a připravit systém jejího uplatnění na lokální, regionální a národní úrovni financovat a podporovat projekt EnglandNet
	Regionální rozvojové agentury	vytvoření regionální marketingové strategie podpora rozvoje projektu EnglandNet
	Ostatní regionální partneři (aktéři CR)	zajistit, aby vlastní marketingové aktivity nebyly v rozporu s marketingovou strategií Anglie (EMAB) a s regionálními ekonomickými strategiemi podpora marketingových aktivit na regionální úrovni
	Místní úřady (prostřednictvím Asociace místních samospráv)	přidělovat adekvátní zdroje na vybrané marketingové aktivity a koordinovat tyto aktivity s regionálními a národními strategiemi podpora sítě turistických informačních center tam, kde je to vhodné, slučovat marketingové zdroje

Tab.4: Kvalita

Zodpovědnost	Cíle/Aktivity
Ministerstvo kultury, sdělovacích prostředků a sportu	pokračovat ve financování projektu England's quality, do kterého budou zapracovány doporučení ze zprávy o projektu National Quality Assurance Scheme podporovat projekt Fitness for Purpose v rámci současných finančních limitů obhajovat na úrovni vlády podporu cestovního ruchu v oblasti standardizace kvality
VisitBritain	pokračovat společně s VisitScotland, Wales Tourist Board a dalšími zainteresovanými subjekty v implementaci klasifikace standardů ubytovacích zařízení dokončit analýzu řízení projektů aplikovaných na území Anglie a zapracovat do těchto analýz doporučení ministerstev podporovat vlastníky turistických atraktivit ve zvyšování kvality jejich produktů a tam, kde je to vhodné realizovat projekt Visitor Attraction Quality Assurance Scheme (VAQAS)
Regionální rozvojové agentury	podporovat zlepšování kvality poskytovaných služeb (u všech subjektů cestovního ruchu) zvolit kvalitu produktu jako klíčové kritérium při rozhodování o alokaci investic
Ostatní regionální partneři (aktéři CR)	pokračovat ve financování Unicorn Ltd s cílem, implementovat doporučení ze zprávy o projektu National Quality Assurance Scheme stimulovat členy jednotlivých sdružení k účasti na projektu National Quality Assurance Scheme podporovat implementaci projektu EnglandNet jako nástroje zlepšování kvality
Asociace místních samospráv	podporovat zlepšování standardů kvality pomocí zvyšování počtu subjektů zapojených do projektu National Quality Assurance Scheme podporovat projekt Stepping Stones scheme společně s místní úřady a Ministerstvem kultury, sdělovacích prostředků a sportu aktivovat opatření projektu Fitness for Purpose s cílem, zajistit minimální standardy v hotelech, penzionech a zařízeních Bed & Breakfast
Tourism Alliance	podpora standardy kvality a pokračovat v prosazování zvyšování kvality služeb prostřednictvím členství v organizaci tam, kde je to účelné, podporovat projekt Fitness for Purpose

Tab.5: Kvalifikace

Zodpovědnost	Cíle/Aktivity
People 1st	identifikovat nedostatky v kvalifikaci pracovní síly, včetně její regionální diferenciaci (do dubna 2005) na základě existujících zkušeností navrhnout opatření ke zlepšení vzdělávání, školení a výběru pracovní síly zajistit, aby vládní opatření v oblasti kvalifikace pracovní síly byla plně aplikována v sektoru cestovního ruchu obhajovat na úrovni vlády podporu cestovního ruchu v oblasti standardizace kvality
Ministerstvo kultury, sdělovacích prostředků a sportu	aktivně podporovat People 1st ve výše uvedených aktivitách pokračovat v podpoře projektů Best Practice Forum a Profit through Productivity
Regionální rozvojové agentury	podporovat People 1st začlenění problematiky kvalifikace pracovní síly do business plánů příslušných subjektů (podnikatelů, firem) společně s účastníky projektu Best Practice Forum pracovat na zvyšování produktivity ve svých regionech
Asociace místních samospráv	společně s podnikatelskými subjekty a dalšími podporovat People 1st podnítit místní úřady k podpoře image cestovního ruchu jako atraktivního zaměstnavatele
Tourism Alliance	podnítit svoje členy k plné podpoře People 1st a podílet se na projektu Profit through Productivity a na dalších opatřeních podporovat opatření odvětví k zvýšení image cestovního ruchu jako atraktivního zaměstnavatele

Tab.6: Data

Zodpovědnost	Cíle/Aktivity
Ministerstvo kultury, sdělovacích prostředků a sportu	spolupracovat s ministerstvy jednotlivých historických zemí, VisitBritain a klíčovými aktéry z odvětví na implementaci zprávy Review of Tourism Statistics pokračování v projektu Satelitního účtu cestovního ruchu
VisitBritain	úzce spolupracovat s Ministerstvem kultury, sdělovacích prostředků a sportu na implementaci zprávy Review of Tourism Statistics paralelně s implementací zprávy Review of Tourism Statistics spolupracovat s Ministerstvem kultury, sdělovacích prostředků a sportu, národními centrály cestovního ruchu a se zástupci regionů z Anglie na zlepšování kvality dat o domácím cestovním ruchu sbírat a analyzovat na marketing orientovaná data, která umožní plnit marketingové cíle
Regionální rozvojové agentury	zajistit sběr těch dat, která slouží k hodnocení dopadu cestovního ruchu na dané regiony nalézt společnou metodiku sběru dat napříč regiony zvážit společné financování národních šetření, zejména v případech, kdy dochází úsporám z rozsahu (v důsledku společného postupu) zdůraznit význam kvalitní evidence dat pro místní úřady a soukromý sektor
Asociace místních samosprávy	podporovat místní úřady při hodnocení dopadu cestovního ruchu na místní prostředí aplikovat vhodné metody sběru srovnatelných dat a spojit zdroje tam, kde je to vhodné vysvětlovat municipalitám potřebu úplnosti a včasného dodání dat od respondentů (podnikatelských jednotek) z národních a regionálních průzkumů
Tourism Alliance	přesvědčovat své členy, aby přispěli k zlepšení kvality a dostupnosti turistických dat spolupracovat s ostatními partnery na co největším zjednodušení procesu zjišťování dat přesvědčovat své členy o užitečnosti sdílení dat zdůrazňovat svým členům požadavek na včasnost a úplnost vyplněných dotazníků z národních, regionálních a místních průzkumů

2.2 Politika cestovního ruchu v Irsku

Cestovní ruch je považován za jednu z nejdůležitějších oblastí tvorby kapitálu, zaměstnanosti a zahraničních příjmů pocházejících jak ze zahraničních tak z domácích zdrojů. Z toho důvodu vlády aplikují rozsáhlou řadu strategií na podporu rozvoje turistického průmyslu. Hlavními znaky a trendy těchto strategií jsou např.:

- Zvýšený důraz na trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu z ekologického a sociálního hlediska;
- Sbližování politiky cestovního ruchu s ostatními politickými oblastmi zabývajícími se rozvojem národní ekonomiky, regionálním rozvojem, dopravou, uměním a kulturou, sportem, ekologií a životním prostředím;
- Participace na rozvoji a implementaci politiky cestovního ruchu na lokální a komunální úrovni;
- Spolupráce s nejsilnějšími asociacemi cestovního ruchu, které na sebe přebírají zodpovědnost za rozvoj svých sítí a iniciativě podporujících jejich členy a potažmo celý turistický průmysl;
- Rozšiřování iniciativ jak ze strany vlády, tak ze strany asociací cestovního ruchu na zvýšení využívání informačních a komunikačních technologií pro rozvoj cestovního ruchu;

- Zvýšený zájem na udržení vysokého standardu zdravotní péče, pracovních podmínek a všeobecného vzdělávání.

Všeobecně lze říci, že v rámci hospodářské politiky státu, která se zaměřuje na národní a regionální rozvoj, je kladena velká váha a důraz na politiku cestovního ruchu.

2.2.1. Nositelé politiky

Otázky cestovního ruchu spadají do kompetence Ministerstva kultury, sportu a cestovního ruchu (DAST)¹⁰. Toto ministerstvo v rámci sekce cestovního ruchu má 3 útvary:

- Útvar Lidské zdroje,
- Útvar Marketingu cestovního ruchu a propagační politiky a
- Útvar rozvoje cestovního ruchu a vzdělávací politiky.

Hlavním cílem sekce cestovního ruchu je zabezpečit kontinuální ekonomický a ekologický rozvoj cestovního ruchu a prostorově vyrovnaný sektor cestovního ruchu za pomoci formování, monitorování a přezkoumávání rozsáhle podporující politiky a programů vycházejících zvláště z Národního rozvojového plánu a ze Severo-jihní spolupráce (North/South Co-operation, tj. jedná se o programy související se spoluprací Irska se Severním Irskem).

Důležitou roli ve formování politiky cestovního ruchu v Irsku hrají Útvary marketingu cestovního ruchu a propagační politiky (Tourism Marketing & Impact Assessment Unit – TMIAU) a Útvar pro rozvoje politiky cestovního ruchu (Tourism Development Policy Unit – TDPU).

Hlavním úkolem **Útvaru Marketingu cestovního ruchu a propagační politiky** (TMIAU)¹¹ je rozvíjet, monitorovat a posuzovat rámec politiky marketingu cestovního ruchu a koordinovat zásahy sekce cestovního ruchu, aby byly v souladu s EU a se Severo-jihní spoluprací a s Východo-západní spoluprací (East-West Co-operation, tj. spolupráce mezi Irskem a Británií). Činnosti útvaru tedy zahrnují marketing cestovního ruchu, koordinaci činností v rámci Severo-jihní a Britsko-Irské spolupráce, koordinaci s EU a hodnocení dopadů politiky cestovního ruchu. Nejdůležitějším cílem útvaru je pak zajistit implementaci nové strategie irského cestovního ruchu 2003-2012.

Hlavním cílem **Útvaru pro rozvoj politiky cestovního ruchu** (TDPU)¹² je zajistit kontinuální ekonomický a ekologický trvale udržitelný rozvoj a prostorovou vyrovnanost cestovního ruchu, a to pomocí formování, monitorování a posuzování podpůrné politiky a programů, zejména těch, které vyplývají z Národního rozvojového plánu a ze Severo-jihní spolupráce. V této souvislosti má TDPU zodpovědnost za uvádění do chodu mechanismu státních podpor pro cestovní ruch stejně tak zabezpečovat a posuzovat využití veřejných prostředků pro oblasti lidských zdrojů, rozvoje podnikání a rozvoje produktů v cestovním ruchu.

V rámci sekce cestovního ruchu DAST byla v roce 2002 jmenována **Revizní skupina pro politiku cestovního ruchu** (Tourism Policy Review Group)¹³ za účelem identifikace klíčových prvků strategie, jak průmyslové tak vládní, pro budoucí trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu v Irsku s ohledem na hodnocení aktivity a ekonomického dopadu sektoru

¹⁰ <http://www.arts-sport-tourism.gov.ie/>

¹¹ http://www.arts-sport-tourism.gov.ie/what%20we%20do/tourism/wwd_t_promark.htm

¹² http://www.arts-sport-tourism.gov.ie/what%20we%20do/tourism/wwd_t_devprod.htm

¹³ <http://www.tourismreview.ie/>

cestovního ruchu v minulých 10ti letech a specifikovat doporučení a postupy, které by byly efektivním přínosem pro budoucí strategii.

Skupina vypracovala důležitý dokument „**Nové horizonty pro irský cestovní ruch**“ (New Horizon for Irish Tourism: An Agenda for Action), viz. podrobněji níže.

V únoru 2004 byla příslušným ministrem DAST založena **Implementační skupina akčního plánu cestovního ruchu** (Tourism Action Plan Implementation Group), jejíž základním úkolem je monitorovat implementaci doporučení Revizní skupiny a hodnotit a referovat o jejím vývoji.

Veřejný sektor

Národní centrála cestovního ruchu – Fáilte Ireland¹⁴

Fáilte Ireland byla založena (zákonem Tourism Development Authority Act) v roce 2003 jako nástupnická organizace Bord Fáilte a CERT (agentura, která poskytovala školicí a vzdělávací služby v oblasti cestovního ruchu). V současné době Fáilte Ireland vykonává následující činnosti: vývoj produktů, marketing domácího cestovního ruchu, školení a vzdělávání, strategické plánování, marketingové aktivity směrem k zahraničním trhům a implementaci opatření v oblasti marketingové podpory. Centrála také poskytuje podporu subjektům cestovního ruchu s cílem zvýšit jejich konkurenceschopnost cestou zvyšování kvality poskytovaných služeb (program standardizace služeb). Dále Fáilte Ireland spolupracuje na tvorbě a implementaci programu Tourism Product Development Scheme financovaného v rámci Národního rozvojového plánu (podpora ze strukturálních fondů EU).

Tourism Ireland¹⁵

Organizace byla založena Irskou centrálou cestovního ruchu (Bord Fáilte Éireann) a Centrálou cestovního ruchu Severního Irska v roce 2000 za účelem zajistit rozvoj cestovní ruch na Irském ostrově, tj. Irsko a Severní Irsko jako jedna destinace, vycházející ze znalosti trhu a společné marketingové strategie a programů.

Soukromý sektor

The Irish Turist Industry Confederation

Organizace byla založena v roce 1984. V současnosti zahrnuje představitele Irské hotelové federace, přední představitele skupiny Bed&Breakfast, Irskou asociaci touroperátorů, Asociaci irských restaurací, Irskou radu pro zájezdový cestovní ruch a dopravu atd. Smyslem Konfederace je vystupovat jednomyslně v záležitostech cestovního ruchu, zaměřovat se na kritické oblasti a ovlivňovat regulaci a legislativu v oblasti cestovního ruchu a v neposlední řadě ovlivňovat státní a evropskou politiku cestovního ruchu.

Public Private Partnership

Overeas Tourism Marketing Initiative (společnost s ručením omezeným)

Na založení společnosti se spolupodílely Irská centrála cestovního ruchu, Centrála cestovního ruchu Severního Irska a představitelé podnikatelů z oblasti cestovního ruchu jak z Irska, tak ze Severního Irska pro spolupráci mezi Severem a Jihem za účelem jednotné marketingové politiky a realizace společných marketingových plánů, resp. programů. Na propagaci celého Irského ostrova jako jedné destinace na zahraničních trzích jsou použity prostředky z EU pomocí programu Peace.

---

¹⁴ <http://www.failteireland.ie/>

¹⁵ <http://www.tourismireland.com/>

2.2.2. Dokumenty politiky cestovního ruchu

Národní rozvojový plán¹⁶

Důležitým dokumentem z hlediska politiky cestovního ruchu je Národní rozvojový plán, v současné době na období 2000-2006, který uvádí následující cíle:

- Pokračovat trvale udržitelného národního ekonomického růstu a růstu zaměstnanosti;
- Sjednocovat a podporovat mezinárodní konkurenceschopnost Irsko;
- Podporovat vyrovnaný regionální rozvoj;
- Podporovat sociální integraci.

Tyto široce vymezené cíle Národního rozvojového plánu jsou zahrnuty jak v Cíli 1 pro Border, Midland and Western (BMW) region, tak v Cíli 1 pro Southern & Eastern (S&E) region. V každém z regionů je uplatněn odlišný důraz odvíjející se dle odlišných problémů v regionech.

- Prioritami rozvojové strategie pro splnění výše uvedených cílů je financování těchto oblastí:
- Ekonomická infrastruktura (zejména komunikace, veřejná doprava a prostředí);
- Rozvoj zaměstnanosti a lidských zdrojů;
- Investice do výrobního sektoru;
- Rozvoj venkova;
- Sociální integrace;
- Sociální záležitosti (bydlení a zdravotní péče).

Jednotlivé priority jsou realizovány pomocí 3 národních operačních programů a 2 regionálních programů. Otázka cestovního ruchu je řešena v rámci regionálních operačních programů, a to **ROP Border, Midland and Western (BMW)**¹⁷ a **ROP Southern & Eastern (S&E)**¹⁸. Na financování obou programů se nejvíce podílí Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF).

Oba výše uvedené regionální operační programy mají shodnou strukturu, tj. vymezují 4 priority: Regionální rozvoj infrastruktury, Regionální rozvoj podnikání, Rozvoj zemědělství a venkova a Sociální integrace a péče o děti. Cestovní ruch je uváděn jako opatření 1 v rámci priority 2 Regionální rozvoj podnikání.

Smyslem tohoto opatření je rozšíření turistické základny a posílení dostupného rozsahu produktů v regionu s ohledem na trvale udržitelný rozvoj, tak aby došlo ke zvýšení pracovních příležitostí, zejména ve venkovských a odlehlých oblastech. Úspěšná realizace strategie cestovního ruchu, která je stanovena v tomto opatření, je závislá na přístupu jednotlivých místních úřadů k potřebám infrastruktury, vybavení a kontroly.

V rámci opatření 2.1 Cestovní ruch je definováno pět podopatření:

---

¹⁶ http://www.ndp.ie/newndp/r/NDP_complete_text.PDF

¹⁷ <http://www.bmwassembly.ie/>

¹⁸ <http://www.seregassembly.ie/>

- 2.1.1 Rozvoj hlavních atraktivit – investice do regionálně významných jednodenních atraktivit, které dosud neexistují. Podpora je určena i na packaging a prezentaci a v nejkrajnějším případě i na stimulaci soukromých investic do služeb cestovního ruchu.
- 2.1.2 Podpora speciálních aktivit – podpora směřuje do méně rozvinutých turistických oblastí za účelem podpory speciálních aktivit, např. cykloturistika, pěší turistika, hipoturistika, rekreační rybaření, zdravotní a námořní turistika.
- 2.1.3 Řízení cestovního ruchu a životního prostředí – posílit řízení vztahů mezi cestovním ruchem a životním prostředím.
- 2.1.4 Sportovní (rekreační) rybaření – podpora rozvoje rekreačního rybaření prostřednictvím zlepšování, ochrany a rozvoj rybářských zvyklostí a zásob, zajištění vzdělávacích zařízení pro turisty a poskytovatele služeb, podpora technického poradenství a strategická propagace a marketing rekreačního rybaření jako produktu v zahraničí i doma.
- 2.1.5 Námořní cestovní ruch – podpora je poskytována projektům, které se zaměřují zejména na spolupráci a partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a podporují kvalitu a kapacitu zdrojů v rámci regionů s ohledem na trvale udržitelný rozvoj životního prostředí.

Prohlášení o strategii 2005-2007¹⁹

V červnu 2002 DAST vydalo dokument, tzv. v pořadí druhé Prohlášení o strategii 2005-2007 (Statement of Strategy 2005-2007), které definuje strategii tohoto ministerstva a uvádí i strategie pro jednotlivé sektory, tj. i pro sekci cestovního ruchu.

V tomto dokumentu je stanoven jako nejvyšší cíl v oblasti cestovního ruchu podpora udržitelného růstu turistického průmyslu a pomáhat jeho konkurenceschopnosti prostřednictvím rozvoje, implementace a ovlivňování řady politických činností a programů, které optimalizují ekonomické a sociální přínosy cestovního ruchu.

Dalšími cíly jsou:

- zajistit implementaci strategie, která by zajistila udržitelný rozvoj irského cestovního ruchu 2003-2012 jak je stanoveno ve zprávě zpracované Revizní skupinou pro politiku cestovního ruchu;
- zlepšit účinnost a efektivnost mechanismu státních podpor pro cestovní ruch;
- zabezpečit optimální rozvoj zdrojů pro marketing cestovního ruchu a propagaci, pro rozvoj lidských zdrojů a rozvoj produktů z hlediska naplňování cílů a doporučení definovaných v dokumentech jako je Národní rozvojový plán či zpráva Revizní skupinou pro politiku cestovního ruchu;
- identifikovat a vyvinout rozsah spolupráce napříč všemi sekcemi ministerstva, aby došlo k vzájemnému posílení budoucího rozvoje jednotlivých sektorů.

Plán rozvoje produktů cestovního ruchu 2000-2006²⁰

Plán rozvoje produktů cestovního ruchu 2000-2006 (Tourism Produkt Development Scheme 2000-2006) je program vycházející z Národního rozvojového plánu 2000-2006, který je

¹⁹ <http://www.arts-sport-tourism.gov.ie/pdfs/StatementofStrategy05-07eng.pdf>

²⁰ http://www.failteireland.ie/investment_support

zaměřen na rozvoj produktů cestovního ruchu, a to trvale udržitelným způsobem, jež by zajistil rozvoj cestovního ruchu i v méně rozvinutých oblastech a zvýšil by podíl příjmů zahraničních turistů.

Program je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a zaměřuje se na rozvoj hlavních turistických atraktivit, na skupiny již existujících atraktivit, na speciální aktivity, jako jsou např. cyklostezky, turistické stezky atd., na problematiku vztahu mezi cestovním ruchem a životním prostředím a na rybářský a námořní cestovní ruch.

Nové horizonty pro irský cestovní ruch²¹

Dokument Nové horizonty pro irský cestovní ruch popisuje vývoj cestovního ruchu v Irsku v letech 1990-2002, hodnotí současný stav cestovního ruchu a uvádí strategii irského cestovního ruchu do roku 2012.

Nová vize cestovního ruchu v Irsku představuje Irsko jako destinaci:

- nabízející turistické zážitky, které naplní zákazníkovo očekávání pokud jde o přátelství, kvalitu životního prostředí, rozdílnosti mezi kulturami;
- mající vysoce kvalitní a konkurenceschopné produkty a služby poskytované všemi regiony;
- zdroj zahraničních a regionálních příjmů;
- respektující životní prostředí a podporující jeho ochranu a posilování;
- zajišťující atraktivní pracovní příležitosti v cestovním ruchu;
- zajišťující osobám pracujícím v cestovním ruchu vzdělávání a rozšiřování si schopností a vědomostí pomocí vzdělávacích programů;
- respektování a podporování irské kultury v celé její šíři a
- s pozitivní mezinárodní image.

K realizaci nové strategie je zapotřebí dodržení 3 základních principů, a to:

- Růst a rozvoj cestovního ruchu v celém Irsku musí vycházet především ze strany soukromého sektoru za vhodné podpory ze strany státu.
- Základním úkolem politiky cestovního ruchu je stanovení konsistentního rámce dobře vybraných činností, které postihnou veškeré příslušné oblasti aktivit vlády, pomocí nichž dojde k prosperitě podnikání, inovacím a investicím v cestovním ruchu.
- Vláda musí zastávat důležitou doplňkovou úlohu v rámci podpory zlepšování podnikatelských kapacit v oblasti cestovního ruchu, které jsou ve větší míře zastoupeny individuálními, tj. malými, podnikateli. Při realizaci tohoto principu by měl být přímý zásah veřejného sektoru, tedy státu, do cestovního ruchu omezen pouze na ty oblasti, které představují jasné selhání trhu. A tyto situace řešit zejména pomocí konsultačních aktivit a partnerské spolupráce.

Podstatné změny ve státní politice, které jsou vyžadovány pro uvedení nové strategie v činnost, jsou spatřovány v realizaci politiky cestovního ruchu prostřednictvím státních agentur pro cestovní ruch a ve společné spolupráci zástupců průmyslu, a to především na úrovni jednotlivých podnikatelů. Efektivita a účinnost, se kterou jsou vyžadované změny

---

²¹ <http://www.tourismreview.ie/Tourism%20Review%20Report.pdf>

předvídaný, řízený a realizovaný, bude rozhodovat o budoucím úspěchu cestovního ruchu v Irsku jako sektoru investičních příležitostí, inovací a podnikání, a zároveň jako nástroj státního sociální a ekonomického rozvoje.

Změny by se tedy měly týkat sestavení nového rámce politiky cestovního ruchu a stanovení souvisejících činností, které zajistí silné, soběstačné, prosperující, inovační a na zákazníky zaměřené podniky v cestovním ruchu.

Další změnu je možné spatřovat v samotném průmyslu cestovního ruchu, který by se měl podílet a reagovat na změny v potřebách zákazníků, a to jak zahraničních, tak domácích, a poskytovat každému z nich produkty, služby a zážitky, které překonají jeho očekávání.

2.3 Politika cestovního ruchu na Slovensku

Problematika cestovního ruchu Slovenska je na národní úrovni řešena v kompetenci Ministerstva hospodářství (oblast vnitřního a zahraničního obchodu, cestovního ruchu a ochrany spotřebitele), a to v Sekci podnikání a cestovního ruchu, jehož součástí je Odbor cestovního ruchu.

Podpora rozvoje cestovního ruchu je v současnosti (od roku 2000) na Slovensku deklarována základním dokumentem, a to „Národním programem rozvoje cestovního ruchu ve Slovenské republice“ (dále jen Program).

V Programu je podrobně popisována základní struktura, infrastruktura a ekonomický význam cestovního ruchu (např. struktura zahraniční návštěvnosti, ubytovací kapacity, nákupní turistika, pasivní zahraniční cestovní ruch, domácí cestovní ruch, vliv cestovního ruchu na platební bilanci a zaměstnanost). Následně Program rozvoje cestovního ruchu v SR definuje a předpokládá plnění těchto strategických střednědobých cílů:

- zvýšení konkurenceschopnosti cestovního ruchu v evropském kontextu
- obnovení dynamiky růstu devizových příjmů v tempu převyšující evropský průměr
- obnovení dynamiky růstu domácího cestovního ruchu
- růst pobytového cestovního ruchu ze zahraničí (přenocování)
- zlepšení struktury návštěvnosti z hlediska ekonomických přínosů
- zachycení rozhodujících rozvojových trendů světového cestovního ruchu
- přednostní rozvoj nejperspektivnější nosné formy cestovního ruchu (letní rekreace v horách, zimní horské sporty, městský a kulturní cestovní ruch, lázeňský a zdravotní cestovní ruch, venkovský cestovní ruch a agroturistika)
- udržení tempa ČR a Maďarském při zvyšování kvality služeb
- realizaci zahraniční spolupráce v oblasti cestovního ruchu s cílem koordinace aktivit v příslušných regionech

Plnění těchto cílů je v Programu řešeno stanovením následujících 9 hlavních opatření s následujícími úkoly:

1. *Organizační uspořádání cestovního ruchu* (příprava návrhu právní normy pro zřízení Národního úřadu pro cestovní ruch,²² podpora rozvoje regionů s vhodnými podmínkami pro rozvoj cestovního ruchu se zaměřením na nosné formy cestovního ruchu v souladu s územně plánovací dokumentací, příprava návrhu právní normy o sdruženích cestovního ruchu, novelizace zákona o místních poplatcích)
2. *Legislativní oblast* (návrh zákona o některých podmínkách podnikání v cestovním ruchu, úprava vyhlášky o kategorizaci pohostinských zařízení a klasifikačních znacích na jejich zařazení do skupin a o kategorizaci ubytovacích zařízení a klasifikačních znacích na jejich zařazení do tříd)
3. *Podpora cestovního ruchu* (vypracování podkladových dokumentů, oblast tvorby finančních zdrojů)
4. *Marketing a propagace* (zpracování ucelené koncepce marketingu a státní propagace cestovního ruchu Slovenska jako základního koncepčního dokumentu, úprava činnosti Slovenské agentury pro cestovní ruch, prezentace jednotlivých regionů cestovního ruchu)
5. *Statistika a informace* (implementace forem a metod statistického zjišťování cestovního ruchu v zemích EÚ, OECD a WTO, zřízení satelitního účtu cestovního ruchu, příprava Programu vytváření, dobudování a podpory činnosti turisticko-informačních kanceláří, vytvoření turistického rezervačního systému).
6. *Pěstování vztahu k cestovnímu ruchu* (zpracování záměru v oblasti výchovy místního obyvatelstva k cestovnímu ruchu jako prvku pozitivního vlivu na celkový vývoj regionu i podnikatelů, příprava výchovy personálu v cestovním ruchu, změna systému a objemu výchovy na úrovni středních a vysokých škol)
7. *Cestovní ruch a bezpečnost*
8. *Trvale udržitelný cestovní ruch* (zpracování „Regionalizace cestovního ruchu Slovenska“ jako základního rozvojového a marketingového dokumentu v souladu se zájmy ochrany památek a přírody a principli trvale udržitelného rozvoje)
9. *Cestovní ruch Slovenska ve vztahu k zámořským a tzv. třetím zemím*

---

²² Pro celkové zlepšení postavení a řešení problematiky cestovního ruchu na Slovensku je v posledních 3 letech navrhováno zřízení *Národního úřadu pro cestovní ruch*, který svým rozsahem činnosti nemá prakticky obdobu v žádné evropské zemi (monitoring, analýza a hodnocení vývoje cestovního ruchu, vytváření státní politiky cestovního ruchu, předkládání koncepčních návrhů a doporučení na řešení zásadních otázek rozvoje cestovního ruchu, vypracovávání rozvojové strategie cestovního ruchu ve spolupráci s ostatními ústředními orgány státní správy a spolupráce se samosprávou vyšších územních celků při tvorbě a realizaci regionálních plánů rozvoje cestovního ruchu, návrhy ekonomických a podpůrných nástrojů rozvoje cestovního ruchu, koordinace spolupráce subjektů v cestovním ruchu na všech úrovních - včetně mimovládních organizací, spolupráce na vypracovávání systému vzdělávání a výchovy pro cestovní ruch, posuzování územně-plánovací dokumentace VÚC z hlediska využívání kulturních, historických a přírodních podmínek pro účely cestovního ruchu, spoluúčast na přípravě mezinárodních smluv a dohod v oblasti cestovního ruchu, spolupráce při koordinaci činnosti v oblasti cestovního ruchu, zabezpečování mezinárodní spolupráce a procesu integrace do mezinárodních struktur, koordinace a metodické usměrňování orgánů územní samosprávy v oblasti cestovního ruchu, zabezpečování a koordinace státní propagace a marketingu cestovního ruchu, aj.).

Ve své podstatě se Program soustředí na tři základní oblasti veřejné podpory v cestovním ruchu, a to:

- státní propagace
- turistická infrastruktura²³
- marketingové aktivity v jednotlivých regionech

Posledním programovým dokumentem na Slovensku v oblasti cestovního ruchu je „Návrh strategie rozvoje cestovního ruchu v SR do roku 2013“ z roku 2004²⁴, vycházející zejm. z předcházejícího Národního programu rozvoje cestovního ruchu. Předložená Strategie rozvoje cestovního ruchu v SR je věcně a obsahově rozdělena do 6 následujících kapitol:

1. Cíle a důvody vypracování strategie (cíle a důvody jejího vypracování, postavení cestovního ruchu v EU, postavení a možnosti cestovního ruchu Slovenska)
2. Analýza vývoje a dosaženého stavu v cestovním ruchu (analýza základních východisek pro tvorbu strategie, t. j. vývoj a současný stav cestovního ruchu se sumarizací SWOT - analýzy)
3. Předpokládaný vývoj vnějšího prostředí (zejm. význam mezinárodní spolupráce)
4. Vize cestovního ruchu v roce 2013 (cíle rozvoje cestovního ruchu s vizí do roku 2013)
5. Definice rozvojové strategie, hlavní aspekty rozvoje
  - turistický produkt
  - turistické trhy
  - turistické regiony
  - komunikace a prodej
  - cenová politika
  - lidské zdroje
  - organizace a koordinace
  - financování
  - statistika
6. Strategické cíle rozvoje cestovního ruchu Slovenské republiky (definice 4 strategických cílů rozvoje cestovního ruchu na Slovensku):
  - posílení postavení odvětví cestovního ruchu v národním hospodářství
  - růst konkurenceschopnosti odvětví cestovního ruchu Slovenska v evropském prostoru
  - růst objemu pobytového cestovního ruchu
  - zlepšení struktury návštěvníků

---

²³ Na podporu infrastruktury cestovního ruchu existuje jediný specializovaný Program podpory rozvoje cestovního ruchu v SR ( ). Další možností podpory představuje Podpůrný úvěrový program, který je zaměřen na malé a střední podnikání. Tento program není zaměřen jen na cestovní ruch.

²⁴ Blíže viz příloha

2.4 Politika cestovního ruchu ve Francii

Na úvod této části uvádíme základní informace týkající se územně-administrativního uspořádání Francie. Francie je charakteristická vysokým stupněm decentralizace, na území jejího státu existují tři úrovně decentralizace.

Nejnižší jednotkou, odpovídající obcím v České republice, jsou obce „communes.“ Spravování území obce se příliš neliší od kompetencí obcí v České republice. Obec je spravována na základě tzv. „Code des communes,“ který „požaduje po obecních zastupitelstvech zajištění lokálních veřejných služeb a také zprostředkování některých státních činností.“

Další správní jednotkou jsou departementy „départements.“ Ty byly původně (v době jejich vzniku v roce 1970) zamýšleny jako čistě samosprávné jednotky, nicméně dnes představují jak jednotky dekoncentrované, tak jednotky decentralizované. Představitelem státu (funkce dekoncentrovaná) je prefekt, který realizuje politiky státu. Samosprávným orgánem (decentralizovaná správa) je volený sbor zástupců departementu Generální rada „Conseil général,“ v jehož čele stojí prezident. (Président du Conseil Général). Do samosprávných kompetencí departementu patří zejména realizace sociální politiky, školy 2.stupně, doprava. Z oblasti územního rozvoje lze uvést správu silnic na území departementu.

Nejvýznamnější územní jednotkou z pohledu regionálního rozvoje je region „région.“ Vznik regionů se datuje k roku 1964, ty však zpočátku plnily funkci dekoncentrovaných jednotek státu, v čele stál regionální prefekt. Organizace a fungování regionů procházelo a stále ještě prochází neustálými změnami, právní předpisy mění jednotlivé pravomoci a pravidla řízení regionů. Zákon z roku 1982 dal regionálním jednotkám²⁵ statut samosprávného celku. V současné době existuje na území Francie 22 regionů, které zároveň vykonávají některé činnosti státu. Na samosprávné úrovni je voleným orgánem Regionální rada „Conseil régional“ v čele s prezidentem. „Président du Conseil général.“ Do kompetencí regionu spadá střední školství, regionální doprava a především územní a ekonomický rozvoj.²⁶ Regiony sestávají tzv. regionální plány rozvoje území. (Plan régional d'aménagement du territoire, viz níže). Právní ukotvení získaly regiony na základě zákona. Obce a departementy mají své právní zakotvení již v ústavě Francouzské republiky. Článek 72 ústavy Francouzské republiky říká: „*Územní celky republiky jsou obce (communes), departementy, zámořská území. Jakékoli jiné celky se zřizují zákonem. Tyto celky se svobodně spravují samy volenými radami za podmínek stanovených zákonem. V departementech a v územích má zmocněnec na starosti státní zájmy, kontrolu správy a zachování zákonů.*“

V rámci dekoncentrace existují na území Francie další specializované administrativní instituce, které jsou významné z hlediska regionálního rozvoje, a proto se o nich v krátkosti zmíníme. Tzv. „Délégations à l'aménagement du territoire et à l'action régionale“ „Delegace pro územní rozvoj a regionální akce“ (DATAR) jsou zřizovány vládou a podléhají přímo předsedovi vlády. Cílem je usnadnit koordinaci práce ministerstva v regionech a usměrňovat finanční prostředky plynoucí do jednotlivých regionů. DATAR sehrávají v souvislosti s realizací politiky cestovního ruchu významnou roli, proto se o nich v této části zmiňujeme.

---

²⁵na základě zákona z roku 1972 se regionální jednotky jmenovaly Etablissements publics

²⁶aménagement du territoire et développement économique

2.4.1. Stát, územní celky a oblast cestovního ruchu

Činnost orgánů veřejné moci v oblasti rozvoje cestovního ruchu je charakterizována třemi znaky: konkurencí kompetencí²⁷, diverzifikací způsobu intervence a zřizováním specializovaných institucí. Stát, regiony, departementy a obce mohou zasahovat do rozvoje turismu. Dekret z 22. listopadu 1974 přisuzuje ministrovi pověřenému cestovním ruchem právo podporovat a orientovat aktivity jednotlivých úrovní, které vedou k rozšiřování a rozvoji turismu. Ministrovi je rovněž dána pravomoc koordinovat aktivity jiných ministerstev týkající se cestovního ruchu.

Resort cestovního ruchu byl v průběhu let přiřazován různým ministerstvům. V červenci 2002 s platností do dnešní doby se oblast cestovního ruchu stává součástí agendy Ministerstva pro místní rozvoj, dopravu, bydlení, cestovní ruch a problematiku moře.

Výkonným orgánem pro cestovní ruch je při tomto ministerstvu pověřen Sekretariát pro cestovní ruch (Secrétariat d'État au Tourisme). Ten zabezpečuje agendu politiky cestovního ruchu.

Územní celky, respektive departementy²⁸ a obce neměly po dlouhou dobu kompetence v oblasti cestovního ruchu. Až precedentní rozhodnutí Rady státu „Conseil d'État“²⁹ v roce 1959 přiznalo, že cestovní ruch může být předmětem veřejně poskytované služby na místní úrovni. V průběhu 80.let byly různými právními předpisy jednotlivým územním celkům přiznány určité specifické kompetence v oblasti cestovního ruchu, např. obce mohly vytvářet tzv. zóny rozvoje cestovního ruchu a zábavy. Zákony nazvané „Hory“ a „Pobřeží“ obcím připsaly další kompetence v této oblasti.

Legitimita cestovního ruchu jako hodnotnému ekonomickému odvětví byla přiznána až počátkem 90.let 20.století. Stěžejní právní normou v této oblasti je zákon z 23. prosince 1992 o rozdělení kompetencí v oblasti cestovního ruchu. Čl. 1 říká: „*Stát, regiony, departementy a obce jsou kompetentní v oblasti cestovního ruchu, svých kompetencí využívají ve vzájemné spolupráci a koordinovaným způsobem.*“³⁰ Zákon dále stanoví, že stát definuje a implementuje státní politiku cestovního ruchu. Územní celky se podílí na implementaci státní politiky cestovního ruchu a zároveň v rámci svých kompetencí realizují vlastní politiku cestovního ruchu. Region, v rámci svých kompetencí týkajících se plánování, po konzultaci s ostatními územními celky a dalšími orgány definuje střednědobé cíle rozvoje regionálního cestovního ruchu.

Programový dokument se nazývá „Regionální schéma rozvoje cestovního ruchu a zábavy.“³¹ Na úrovni regionů, na základě jiného – dřívějšího zákona z roku 1987 – působí tzv. Regionální výbor pro cestovní ruch „Comité régional du tourisme.“ Zákon stanoví: „*V každém regionu je zřízen Regionální výbor pro cestovní ruch. Právní podoba a organizační principy určuje Conseil général.*“ Výbor se skládá ze zástupců departementů, sdružení v cestovním ruchu a zábavě, obchodních společností, turistických center a odborů, profesí v cestovním ruchu a zábavě. Na úrovni departementů sbor volených zástupců „Conseil général“ schvaluje – zde zákon rozdělení kompetencí uvádí „v případě potřeby“ - tzv. schéma rozvoje cestovního ruchu na úrovni departementu. Zmíněný zákon z roku 1992 dále stanoví, že Conseil général zřizuje tzv. Výbor pro cestovní ruch na úrovni departementu „Comité

---

²⁷ region, departement, obec

²⁸ v té době ještě regiony neexistovaly

²⁹ nejvyšší soud na úrovni administrativní justice

³⁰ Loi n. 92-1341 du 23 décembre 1992 portant répartition des compétences dans le domaine du tourisme

³¹ na základě zákona č. 87-10 z 3. ledna 1987 – Loi relative à l'organisation régionale du tourisme

départemental du tourisme,“přičemž upřesňuje také jeho složení, které je podobné jako v případě regionů.³²

Obce disponují také svými specifickými orgány pro cestovní ruch. Na základě zákona z roku 1964 mohou v obcích vznikat tzv. odborová sdružení obchodníků a řemeslníků obce a Obecní úřady pro cestovní ruch „Offices municipaux du tourisme. Na základě zmíněného zákona z roku 1992 může navíc Obecní rada „Conseil municipal“ zřizovat také Turistická informační centra tzv. „Office du/de tourisme“. Obec vypracovává Územní plán tzv. „Plan d’occupation des sols.“ Obec tak má právo rozhodnout, která území poskytne k využití v cestovním ruchu, např. povoluje vystavění kempu nebo vymezuje území pro karavaning či jinou zábavu. Starosta, který stojí v čele správní policie, často zasahuje do turistických aktivit, které ohrožují pořádek obce.

Tab.7: Přehled nositelů politiky cestovního ruchu dle územního členění

Územní celek	Volené orgány územního celku	Regionální instituce politiky cestovního ruchu	Programový dokument
Region	Conseil régional Regionální rada	Comité régional du Tourisme Regionální výbor pro cestovní ruch	Schéma régional du Développement du Tourisme et des Loisirs Regionální schéma cestovního ruchu
Departement	Conseil départemental Rada departementu	Comité départemental du Tourisme Výbor departementu pro cestovní ruch	Schéma départemental du Développement du Tourisme et des Loisirs (může vypracovat) Schéma cestovního ruchu v departementu
Obec (commune)	Conseil municipal Městská rada	Office du Tourisme Turistické centrum Office municipal du tourisme	Plan d’occupation des sols (může zasahovat do oblastí cestovního ruchu) Územní plán

2.4.2. Strategie cestovního ruchu francouzské vlády

V září 2003 se na půdě vlády sešel meziresortní výbor (Comité interministeriel du Tourisme), kterého se účastnili zástupci šestnácti ministerských odborů, cílem bylo definovat nové strategie cestovního ruchu. Důraz byl kladen na roli státu v kontextu nových skutečností, zejména pak řízený, soudržný a trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Odborníci z ministerstev položili základní osy strategie cestovního ruchu budoucích let, jimiž jsou:

- doprovázet a optimalizovat iniciativy ekonomických aktérů pokračovat v orientaci a regulaci sektoru s cílem přizpůsobit aktivity cestovního ruchu novým skutečnostem
- přizpůsobit roli veřejných orgánů novým příležitostem a v tomto směru restrukturalizovat nástroje státu

Tento meziresortní výbor představoval první krok v redefinování francouzské politiky cestovního ruchu, k dalšímu setkání na meziresortní úrovni má dojít na jaře 2004.

³² zástupci různých zájmových skupin, turistických center, zástupce Comité régional du tourisme který působí na úrovni regionů.

Mezi hlavní priority a orientace nové strategie patří:

První osa strategie: Podpora Propagace Francie v zahraničí

Tento krok se jeví Francii jako důležitý v kontextu událostí předešlých let, kromě politických (snížení poptávky v důsledku teroristických útoků), také události klimatické a ekologické (tanker Prestige, Erika). Vláda tak reaguje na snížení počtu turistů v roce 2003 oproti roku 2002. Evropané dávali přednost cestování v domácích zemích, příliv turistů –Asiatů byl utlumen nemocí SARS a Američané především v důsledku poklesu dolaru oproti euru do Evropy cestovali méně než v minulých letech. Meziresortní výbor se tedy rozhodl oživit Francii jako destinaci pro zahraniční turisty, a to ve dvou úrovních.

a) okamžitá orientace na hlavní trhy – trhy evropských zemí, Spojených států, Kanady, Japonska, Číny – při realizaci této aktivity se počítá se zapojením veřejných i soukromých aktérů (dopravní společnosti, cestovní kanceláře), celou akci koordinuje vládní agentura Maison de la France (viz níže)

b) propagační kampaň v celosvětovém rozsahu na 3 roky – Meziresortní výbor rozhodl o posílení dlouhodobé propagační politiky, jako to činí hlavní konkurenti Francie, jimiž jsou Španělsko a Spojené státy. Cílem vlády je zachovat Francii její světové prvenství a zároveň zvýšit příjmy z cestovního ruchu. Francie se nachází na třetím místě právě za Španělskem a Spojenými státy. Kampaň bude realizována v zahraničí veřejnými i soukromými subjekty, soustředí se na témata a produkty, které Francie může nabídnout. K tomu připsala vláda na účet Maison de la France na rok 2004 další 4 milióny eur. Tato kampaň se stane součástí zvláštního dokumentu „Plan Qualité France.“(Plán Kvalita Francie)“

Druhá osa strategie je představena slovy „doprovázet a optimalizovat“ aktivity ekonomických subjektů v oblasti cestovního ruchu

a) daňová opatření – podněcovat v rámci daňové politiky rozvoj ekonomicky slabých území. Konkrétně se jedná o změnu systému výpočtu daně z příjmů sezónních poskytovatelů služeb v cestovním ruchu.(taxe professionnelle – liší se podle území, podrobnosti viz níže „Další nástroje“) Toto opatření by mělo podnítit rozvoj cestovního ruchu zejména v malých obcích. Nový systém se vztahuje také na provozovatele kaváren a diskoték. Dalším daňovou změnou jsou daňové výhody pro turistická ubytovací zařízení ve vybraných zónách. Meziresortní komise vymezila zóny, ve kterých sníženou daní bude podporovat výstavbu nebo rekonstrukci ubytovacích zařízení.

b) podporovat vyvážený rozvoj cestovního ruchu na celém území republiky

c) zohlednit sociální (cestovní ruch pro všechny sociální skupiny) a etický aspekt

Poslední osa pod heslem „přizpůsobovat“ znamená: přizpůsobovat:

a) cestovní ruch jako strategické a ekonomické odvětví vývoji na trhu

Tato myšlenka musí být podle Meziresortní komise přítomná v dalších fenoménech, které v současné době charakterizují Francii, a to: prohlubování decentralizace, reforma Sekretariátu pro cestovní ruch (Secrétariat d'Etat au Tourisme). Tato priorita předpokládá zavedení nového statistického systému a systému sledování vývoje a dopadu turismu na ekonomiku země s cíle efektivnější politiky cestovního ruchu.

b) územní administrativní uspořádání v rámci decentralizace

c) image Francie v zahraničí

2.4.3. Programové dokumenty

Francie jako země Evropské unie při tvorbě programových dokumentů v oblasti cestovního ruchu vychází z principů regionální politiky Evropské unie. Proto špička pomyslné hierarchické pyramidy programových dokumentů je stejná, jako v případě České republiky. Na vrcholu je tzv. „Plan de la nation“ (Národní plán), který je zakotven v zákoně z 29. července 1982, týkající se reformy plánování. Podle článku 1 tohoto zákona Národní plán definuje střednědobé strategie a cíle ekonomického, sociálního a kulturního vývoje a opatření k jejich dosažení. Plán je programován na pět let a obsahuje základní priority. Součástí je také určení oblastí, ve kterých Francie hodlá spolupracovat s ostatními zeměmi v rámci Evropských společenství. Dle zmíněného zákona může stát při realizaci Národního plánu uzavřít kontrakt na plnění plánu s územními celky, veřejnými či soukromými podniky. Tyto kontrakty se většinou týkají aktivit, které přispívají k realizaci cílů vymezených Národním plánem.

Kontrakt uzavřený mezi státem a regionem definuje aktivity, pro něž se stát a region zavazují postupovat společně během doby, na kterou je Národní plán určen. Zákon stanoví, že tyto kontrakty nemohou být jednostranně zrušeny státem před dobou vypršení kontraktu, pokud to není explicitně uvedeno v samotném kontraktu. Každý rok vláda předkládá Parlamentu zprávu o realizovaných či započatých aktivitách. Po dvou letech předkládá zprávu o dosažených výsledcích. V praxi se uzavření tohoto kontraktu děje na základě Regionálního plánu, který vypracovává samotný region. Region má v oblasti cestovního ruchu poměrně velké kompetence, které získal díky zákonům týkající se decentralizace, jedná se např. o toto: přesun či koordinace úkolů v regionu, které spadají do kompetence více ministerstev, konkrétně pak např. založení regionálních přírodních parků, zřízení vodních kanálů a říčních přístavů. Častá je také meziregionální spolupráce při rozvoji cestovního ruchu území, které pokrývá části několika regionů.

Kontrakty Stát – region

Kontrakty jsou uzavírané mezi regiony a státem z iniciativy státu, po konzultaci dalších územních celků (departementy a obce) a ostatními zainteresovanými subjekty (veřejné, privátní podniky). Důležitou úlohu zde sehrává již zmíněná instituce (viz výše), označovaná zkratkou DATAR „Délégation à l'aménagement du territoire et à l'action régionale,“ která zajišťuje a koordinuje spolupráci mezi státem a regionem. Zapojeni jsou dále prefekt regionu (státní správa) a prezident Regionální rady (Conseil régional, územní samospráva). Kontrakt Stát-region postihuje širší oblast, nejenom tedy cestovní ruch, ten však tvoří podstatnou část kontraktu. „*Kontrakty Stát-regiony hrají hlavní roli v diverzifikaci a adaptaci turistické nabídky.*“³³ První kontrakty byly podepsány v roce 1984 na čtyřleté období, následovaly kontrakty na léta 1989-1993, 1994-1999 a současný na období 2000-2006.

Kontrakt Stát-regiony na období 2000-2006 (v části věnované cestovnímu ruchu) obsahuje pět priorit, na kterých se shodl stát, regionální a lokální partneři s cílem přispívat k rozvoji cestovního ruchu na místní úrovni. Každý region pak přizpůsobuje jednotlivá opatření potřebám svého území.

První prioritou se týká zlepšení kvality a komerční hodnoty turistických ubytovacích kapacit, a to s dvěma cíli:

usnadňovat zakládání nebo renovaci kvalitních ubytovacích zařízení ve venkovských oblastech pomáhat při rehabilitaci zařízení v horských a pobřežních oblastech

---

³³ Py, P. , Le tourisme, un phénomène économique, La documentation française, Paris, 2002, str.102

Druhá priorita spočívá v realizování systému, který by vyhodnocoval strategie ekonomiky cestovního ruchu. Tento systém by měl být napojen na již existující struktury hodnocení a statistik v oblasti cestovního ruchu (INSEE,³⁴ Národní observatoř pro cestovní ruch) Nově by měla přibýt část regionálního sledování a vyhodnocování. Tento systém má přispět k optimalizaci strategií v oblasti marketingu, regionální ekonomiky, zaměstnanosti a vzdělávání.

Třetí priorita zahrnuje pomoc při přizpůsobování subjektů podnikajících v oblasti cestovního ruchu novým potřebám trhu. Budou podporovány zejména ty aktivity, které povedou v vytváření nových pracovních míst.

Čtvrtá priorita předpokládá konkretizaci práva na volný čas, respektive dovolenou pro všechny. Bude se jednat o spolupráci regionálních institucí státní správy (dekoncentrované jednotky) a decentralizovaných jednotek v tzv. sociální politice cestovního ruchu. tzv. „tourisme associatif“ – který spočívá v zajištění využívání produktů cestovního ruchu handicapovaným, mládeži a lidem ve špatné sociální situaci.

Pátá priorita se týká posílení atraktivity území, která aplikují politiky trvale udržitelného rozvoje. Tato priorita sleduje čtyři cíle:

- zachovávat a lépe užívat dříve postavené budovy, a to zejména jejich rehabilitací
- upřednostňovat zvýznamnění tzv. přírodních památek, s důrazem na rozvoj říčního cestovního ruchu, který se nabízí většině francouzských regionů
- posílit turistickou atraktivitu velkých aglomerací
- rozvíjet turistický potenciál území využíváním geografických a kulturních předností

Financování Kontraktu Stát-region pro sekci cestovního ruchu: v předešlém období 1994-1999 celkový objem 260 milionů euro, z toho 79,2% (89,9 milionů euro) prostředky Evropské unie, zbývajících 20,8% veřejné zdroje, z toho stát 9,9%, regiony 36,4% departementy, obce, sdružení obcí 32,8%. Celkový objem prostředků vyhrazený na Kontrakty stát-regiony na období 2000-2006 pro cestovní ruch dosahuje 203,82 milionů eur z francouzských veřejných zdrojů, což představuje zvýšení rozpočtu oproti minulému období o 393%. Finanční prostředky jsou tématicky rozděleny do skupin, které jsou předmětem podpory: skupina horských masivů (Alpy, Massif central, Pyreneje, Jura, Vosges) (16,62 mil. eur), další skupinu tvoří pobřežní části poškozené ropou ze ztroskotaných tankerů (67,1 mil. eur na limitované období 2000-2003). Pro zjednodušení systému financování má od roku 2004 fungovat speciální fond „Státní fond pro územní rozvoj“ (Fonds national d'aménagement du territoire), který se bude zaměřovat na meziregionální spolupráci při naplňování bodů Kontraktů Stát-region.

2.4.4. Institucionální zabezpečení cestovního ruchu

Z pohledu státní správy stojí v čele řízení cestovního ruchu *Ministerstvo pro místní rozvoj, dopravu, bydlení, cestovní ruch a problematiku moře*. Výkonným orgánem pro cestovní ruch je při tomto ministerstvu pověřen *Sekretariát pro cestovní ruch* (Sécrétariat d'État au Tourisme), který zabezpečuje agendu politiky cestovního ruchu. Ministerstvo dále disponuje dalšími pěti institucemi a pomocnými subjekty.

Prvním z nich je *Ředitelství pro cestovní ruch* (Direction du Tourisme), které je úřadem centrální správy a implementuje politiku ministerstva. Mezi její činnosti patří vyhodnocování

---

³⁴ Státní statistický úřad ve Francii

mezinárodní politiky cestovního ruchu, vypracování legislativních návrhů, kontrolování činnosti subjektů v cestovním ruchu, klasifikace provozovatelům turistických zařízení a dohled nad spoluprací všech institucí v cestovním ruchu jako jsou Conseil national du Tourisme, Maison de la France, L'Agence française de l'Observatoire national du Tourisme a další. Ředitelství pro cestovní ruch má na území Francie 27 regionálních zastoupení (ve všech regionech a 4 zámořských departmentech. Speciálním odborem Ředitelství je tzv. SEAM zabývající se cestovním ruchem na horách.

Další institucí na centrální úrovni je *Francouzská agentura pro plánování cestovního ruchu* (L'Agence Française de l'Ingénierie Touristique), která podporuje nabídku produktů cestovního ruchu. Agentura také monitoruje financování a investice do propagace Francie v zahraničí.

Národní centrálou cestovního ruchu je *Maison de la France*, zřízené v roce 1987 jako sdružení státu, regionů, departmentů, profesních sdružení a dalších aktérů cestovního ruchu. Jejím základním cílem je zajišťovat propagaci Francie v zahraničí. Konkrétní složení Maison de la France je následující:

- zástupci územních samospráv (34 %) – představování Regionálními výbory pro cestovní ruch (Comités Régionaux du Tourisme), Výbory pro cestovní ruch na úrovni departmentů (Comités Départementaux du Tourisme), Turistickými centry (Office du Tourisme), obcemi a dalšími organizacemi – popsané instituce zajišťují implementaci politiky cestovního ruchu na regionální úrovni.
- zástupci jednotlivých profesí v cestovním ruchu (26 %) – hoteliéřství, provozovatelé kempů, ubytovacích zařízení, restaurací, dopravy, touroperátoři a cestovní kanceláře.
- služby a zábava spojená s cestovním ruchem (40 %) – profese, jejichž činnost je spojena s poskytováním služeb turistům, v oblasti kultury a kulturního dědictví, zábavných parků, golfu, nakupování apod.

Sdružení dnes čítá více jak 1200 účastníků. Maison de la France má významný rozpočet – 58 miliónů € na jeden rok. Sídlo této instituce zaměstnává 79 osob, které zabezpečují koordinaci činnosti s partnery v zahraničí. Centrála se vnitřně člení na tři ředitelství – Informatika a nové technologie, Marketing, Hlavní sekretariát a jedno servisní oddělení.

Poradním orgánem Ministerstva je Národní rada pro cestovní ruch³⁵, jež je složena z dvou set členů, z nichž 105 je právníků a 83 technických poradců. Provádí zejména poradenství v oblasti právních předpisů a vyjednává smlouvy s různými profesními sdruženími.

Poslední institucí je *Národní observatoř cestovního ruchu* (L'Observatoire national du Tourisme). Jejím posláním je posilovat povědomí o důležitosti cestovního ruchu jako ekonomického odvětví a poskytovat informace veřejným a soukromým subjektům. Tato instituce podléhá Ředitelství pro cestovní ruch.

Významné kompetence v oblasti cestovního ruchu mají místní a regionální samosprávy tak jak byly popsány výše.

Instituce pro tzv. sociální turismus

Bourse Solidarité Vacances (BSV)- sdružení veřejného zájmu založené v roce 1999 při ministerstvu, které mělo v kompetenci cestovní ruch. Při své činnosti podléhá ministerstvu, konkrétně Ředitelství pro cestovní ruch. Cílem této instituce je umožnit, na základě principu

---

³⁵ Zřízena dekretem z 11. února 1986 (Décret n. 86-201 du 11 février 1986 portant création du Conseil national du tourisme)

solidarity, osobám ze znevýhodněných sociálních skupin, handicapovaným odjet na dovolenou. BSV sdružuje na 600 spolupracovníků (hoteliéři, kempy, turistické ubytovny), asociace sociálního turismu, podnikové rady, dopravní podniky (SNCF - železnice, Air France), územní celky a Agence nationale pour les chèques vacances. (Národní agentura pro prázdninové). Spolupracuje také s Ministerstvem mládeže a sportu a Ministerstvem sociálních věcí. Díky této síti BSV nabízí za nízké ceny pobyty humanitárním organizacím, radám nezaměstnaných či komunálním sociálním centrům. Lidé ze znevýhodněných skupin tak mohou odjet na dovolenou.

Na úrovni územních celků můžeme znovu citovat: region - Comité régional du Tourisme, département - Comité départemental du Tourisme, obec - Office du Tourisme.

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Tab.1: Vliv společensko – politických změn na politiku cestovního ruchu ve Švýcarsku	8
Tab.2: Sazby DPH v pohostinství ve vybraných evropských zemích.....	10
Obr.1: Cílená podpora cestovního ruchu - podpora strukturálních změn a zhodnocení zdrojů	11
Obr.2: Politika cestovního ruchu.....	15
Tab.4: Kvalita.....	25
Tab.5: Kvalifikace	25
Tab.6: Data	26
Tab.7: Přehled nositelů politiky cestovního ruchu dle územního členění.....	37